

JESUS CRISTO

MUWĒĜAPTUP—MARCOS

EMUDUPMUBARARAKTUP

João Batista wara'acat awēwēap ekawēn

¹ Ijoptup pe ibararak opop Jesus Cristo ekawēn—kawēn idipat ekawēn—Deus ipot ekawēn. ² Ixe o'jebapuk ijodi apēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup ekawēn taḡ—Isaías emudupmubararaktup ekawēn taḡ.

Deus o'e: wemumuju oḡuju ewap emubapuk am ewebeam, i. ³ Ixe wemumuju jewāwāwām uk'a'ūmat pe: E juy epesuemudim wuykukukat kap am, i'e'em. Epesuemucūḡcūḡ cuy ixē em, i'e'em.

⁴ Ibo ekawēn taḡ João Batista o'jebapuk uk'a'ūmat pe. O'jebapuk ijodiat mubatisasan, Deus ekawēn muwēnuwēn tak.

— Ikērēat mujurūḡrūḡap cuy epeyepere — io'e ijodiat pe. — Epeyewemubatisaan cuy “Ikērēat o'gujurluḡ ḡu ḡasū bit” i'e am soat pe. Imēn ey'e buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi — io'e.

⁵ Ade ma o'ju João kay cekawēn co am. Judéia eipi beayū o'ju, Jerusalém ka beayū dak.

— Ikērēat cuk adi oḡujurūḡrūḡ — io'e ip. — Gasū bit cuy oḡujurūḡ ḡu — io'e ip.

Imēnpuye ip o'ḡubatisaan Jordāodi be. ⁶ Ixe João doti camelodap muḡēḡḡ. Yukupmūnpu kuḡ oeku ixee muḡēḡḡ. Arobidadek puximat o'o'uk osunuy.

Eit koğũfpi dağat o'o'uk tak osunuy João. ⁷ Imẽn o'e ijodiacat pe:

— Wara'at omuyku onomukadi. Ixe ġu itay-bitbit cĩcã obode ma. Owebe bit suiuk'uk pa'ore ka'ũma ma õn puye — io'e. ⁸ — Idibi be õn eymubatisasan. Ixe bit Ibiõğbuk xipacat ġuõm eywebe eykukan — io'e.

⁹ Jesus oajẽm João kay. Nazaré ka bewi o'jẽm—Galiléia eipi beatka bewi, ika'ĩtcatka bewi. Oajẽm João kay jemubatisan am. João Jesus o'ğubatisan Jordãodi be. ¹⁰ Idibi dağwi jeu isum kabi ikoce o'jojojo. Deus biõğbuk o'jojojo. Pukaso buxim o'kop jekay. ¹¹ Deus o'jekawẽn kabi kadiwi.

— Okpot ěn—oxe ikukpin cĩcãat! — io'e. — Ococok cĩcã ekay — io'e Jesus pe.

¹² Gebuje Deus biõğbuk Jesus o'ğuju uk'a'ũmat kay. ¹³ Quarenta kabia bun oeku iboce. Satanás te'e ma ikẽrẽat o'ğujurũğat cebe. Puca dak oeku iboce—ika'uayũ. Deus ekawẽn tojtot'ok'ukayũ bit oajẽm Jesus buywan. Ibuywatwan ip osodop.

¹⁴ Daomũnmũnap'a be ip João muõm puje, Jesus Deus ekawẽn muwẽnuwẽn o'e. Galiléia eipi dağ oeku imuwẽnuwẽn. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn oeku soat kaka dağ.

¹⁵ — Gaxĩn ma Deus soat ijodiacat kukukan je'e — io'e. — Ixe be soat kukukat iap ehora oajẽm. Imẽnpuye ikẽrẽat mujurũğrũğap cuy epeyepere! Eyetabun cuy kawẽn idipat kaywuydaxijojoap ekawẽn kay — io'e.

¹⁶ Gebuje Jesus xepxep axima bubu'ukayũ o'jojojo. Galiléiadi wãbu dağ cũğcũğ pima ip o'jojojo iodi wãbu dağ. Simão o'jojojo, André

dak. André Simão kitpit osunuy. Axima bubum ip osodop ūrūm. ¹⁷ Jesus o'e cebe ip:

— Epesot cuy oweju — io'e. — Axima bubu'ukayūm cuk adi epesop. Gasū bit kawēn idipat epeḡuwēnuwēn ijodiat pe imutabun ip okay — io'e.

¹⁸ Imēnpuye ip dao ma jēgrū o'suiwat axima bubuap. Jesus eju ix o'ju.

¹⁹ Bosusu o'ju ḡebuje Jesus. Xepxep o'jojo—Tiago, João dak. João Tiago kitpit osunuy. Zebedeu ipotpoyū osodop ip. Jekobe be ip osodop axima bubuap muwaketken axima bu ojuy. ²⁰ Ijo isum ma Jesus o'tomuwā ip.

— Epesop cuy oweju — io'e.

Jebay o'suiwat ip. Ceweju ip kapikpik'ukayū dak o'suiwat ip jebay xe kobe be. Jesus eju ip o'ju soat em jeku am ceweju.

²¹ Jesus o'ju Cafarnaum ka kay ebadipipayū eju—jeweju etaybitbinayū eju.

Jebodoydoyap kabia bima oōm ip Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Iḡo'a beayū o'ḡutaybinbin.

²² — Idim cīcā teku wuymutaybitbin! — io'e ip. — Moisés ekawēn wuymutaybitbin'ukayū buxim ḡu ite wuymutaybitbin. Wuyeajoyū'ūm'ūm a'ōbi wuymutaybitbin ixeyū ma. Jesus pit ja'ōbi ma wuymutaybitbin — io'e ip jewewebe.

²³ Ḡebuje aḡokatkat oōm iḡo'a be ibiōḡbuk kērēat kukat. Ibiōḡbuk kērēat cebe osunuy. O'jewāwā ya'ōberen Jesus kay.

²⁴ — Jesus, Nazaréka bewiat, apēn ēn em ocewebe? — io'e. — Ocemuy'ūm tu ejot? — io'e. —

Wetaybit abu ěn iam. Ěn Deus emumudot. Ikĕrĕat kuĝ ĝu ěn—soat taĝ eisu — io'e.

²⁵ Imĕnpit Jesus ibiōĝbuk kĕrĕat o'ĝukorĕm.

— Ecemũĝ cuy! — io'e. — Ejĕm cuy cebewi! — Jesus o'e.

²⁶ Gebuje ibiōĝbuk kĕrĕat aĝokatkat o'ĝukutukutu jĩjã. O'jewãwãwã ya'õberen. O'jĕm cebewi. ²⁷ Imĕnpuye o'jojojo'iaiyũ o'jewetakaka jĩjã ip.

— Ajo sute? — io'e ip. — Ya'õbuyxiat teku! — io'e ip. Ibiōĝbuk kĕrĕat kũyjobit ixē a'õ kay. Ixē itaybit ibiōĝbuk kĕrĕat mujĕm ãm wuyjuyũ jebit pewi! — io'e ip. — Kawĕn iisuan tu ite wuymutaybitbin? — io'e ip jewewebe.

²⁸ Imĕneju soat Galilĕia eipi daĝayũ Jesus awĕĝ o'yawĕĝcoco ip.

²⁹ Gebuje Jesus o'jĕm iĝo'a bewi. O'ju Simão duk'a kay, Andrĕ duk'a kay. Pũĝ'a uk'a iwāt osodop ip—Simão, Andrĕ dak. O'ju Tiago eju, João eju dak. ³⁰ Simão daxijo ipa'i jĩjã opop.

— Simão daxijo ipa'i jĩjã — io'e ip Jesus pe.

³¹ Jesus o'ju cekay. O'subaixik. O'ĝu'aĝobucĕĝ. Ipa'iat oi'ũm ĝebuje bit. Xipāt o'e. Ipa'i topibit ixan o'ĝũm cebe ip—Jesusyũ be.

³² Katpuje ade iwãtaxipiyũ o'tujowāt Jesus kay ibo ka watwat. Axik kukukayũ dak o'tujowāt cekay. ³³ Soat aĝoka watwat o'je'awero ip uk'a esũntabi be.

³⁴ Gebuje Jesus o'ĝu'ada'ada ip iwãtaxipiyũ. Kiiih. Ade osodop ip iwãtaxipiyũ. Soat iwarururu osodop iwãtaxipi cexe ip. Ade axik o'ĝujĕmjĕm cebewi ip. Itaybit axik osodop ip Jesus Deus emunaĕ iam. Jesus pit ixeyũ be o'ĝuwĕnat ĝu.

— Abu ñn iam cuy epeğukũyjo ġu ip — io'e cebe ip.

³⁵ Gebuje Jesus o'kop kuyġu. Kaxi jëm awap o'kop. O'jëm uk'a bewi. O'ju uk'a'ũmat kay. Iboce o'jekawën Deus eju.

³⁶ Gebuje Simão o'jëm uk'a bewi. O'ju Jesus kudadam, cewejuayũ dak. O'tobuxik ip.

³⁷ — Soat ijoceayũ ekudadam! — io'e ip cebe.

³⁸ — Ijoce ġu oğuy — io'e Jesus pit. — Ga'a juy wara'at ka watwat kay — io'e. — Kawën idipat muwën pin ñn wara'at ka watwat pe. Ixeyũ be dak ojet imuwën ãm — Jesus o'e cebe ip.

³⁹ Ibocewi soat kaka dağ oekuku ip Jesusyũ—Galiléia eipi dağ. Deus ekawën muwënuwën oekuku ip Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawënwënap'a be. Axik mujëmujëm oekuku ip ibo eipi watwat pewi.

⁴⁰ Ağokatkat oajëm Jesus kay ierepat. O'jëğ'aecõğcõğ cewap Jesus ya'õbuyxiat puye.

— Omu'ada pin pima, iba'ore ġu ewebe — io'e Jesus pe.

⁴¹ Gebuje Jesus itabotaidabotbot o'e ierepat kay. O'jebaepacũğ cekay. O'ğucay.

— Emu'ada pin ñn — io'e. — Kuy ñn emu'ada — io'e.

⁴² Ierep tũibit o'je'ada ġebuje bit. Xipat o'e.

⁴³ — Eduk'a kay juy ecepit — io'e Jesus ya'õpuruğ cebe. ⁴⁴ — E'adaap cuy eğuwën ġu warara'acat pe — io'e. — Paĩ kay juy eju — io'e. — Ecewemubapuk cebe — io'e. — Xepxem cuy pukaso eğũm paĩ be Moisés ekawën tağ. Imën ece'e soat ijoceayũ itaybit am Jesus ierepat o'ğ'u'ada iam. Ën

pit eḡuwēn ḡu e'adaap. Paĩ ma juy ḡuwēn e'adaap — io'e ierep topibit pe.

⁴⁵ Imēnpit ierep tūibit kūyjobit'ūm osunuy. Jesus a'ō kay ḡu osunuy. O'jēm Jesus xewi. Je'adaap o'ḡuwēnuwēn soat pe jebureyū be. Imēnpuye soat kaka daḡ o'yawēḡcu ce'adaap awēḡ. Imēnpuye Jesus pe ibapuḡ ceku ba'ore o'e ikaboḡatka be. Uk'a'ūmat taḡ acā oeku. Ade ma'ḡu o'ju ip cekay soat kaka daḡwi je'adaap ojuy.

2

¹ Xepxep kabia kap puje, Jesus o'jepit Cafarnaum ka kay.

— Jesus jeduk'a be omuy — io'e ibo ka beayū jewewebe.

² Imēnpuye adeayū o'je'awero ip Jesus duk'a etakobe. Ka'ūmḡu topap o'e warara'acat pe iōm ām uk'a be. Ade osodop ip uk'a be, uk'a esūḡtabi xe dak. Jesus Deus ekawēn ixeyū mukūyjom o'e.

³ Gebuje ebadipdip aḡokatkayū oajēm Jesus kay. Jebure dujuajēm ojuy ip—ijebit e'ūat. ⁴ Imēnpit tujajēm pa'ore o'e ip Jesus kay ade jījā Jesus akokoreren ip puye. Imēnpuye ebadipdipayū o'jeu uk'a abi jeje. Uk'a ip o'yabimutok Jesus ase. Ijebit e'ūat o'ḡukop ip ixexecap pe. O'ḡukop ip Jesus wap.

⁵ — Teyūku itabut okay — io'e Jesus jewebe ma. Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— Tapu, ikērēat kuy oju'uk ewebewi — io'e.

⁶ Pūḡpūḡ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū kaxikxik'i osodop ip i'go'a be. Jewaḡuydadam osodop ip.

⁷ — Teku napa ma e'em! — io'e ip jewewebe. — “Deus co'i ñn,” i napa ma teku e'em — io'e ip. —

Abu-be ikērēat uk put wuywebewi—Deus pe acã — io'e ip jewewebe.

⁸ Jesus itaybit o'e apēn jewağuydadam ip o'e iam.

— Apēnpuye dak eyju imēn jewağuydadam? — io'e. ⁹ — “Ikērēat oju'uk ewebewi,” i kuy oce cebe — io'e. — Imēnpit eyetabut ġu ikērēat'uk put owebe iap kay — io'e. — “E'āy,” i oce ibima, “Ecexīğxīğ,” i dak, “Exexecap cuy etujuxe eduk'a be,” i dak, eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. ¹⁰ — Soat wağo òn — io'e. — Wa'ōbi teku oğ'u'ada. Imu'adaap co buje, “Ja'ōbi ma teku o'ğ'u'ada,” i epe'e — io'e cebe ip.

¹¹ Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— E'āy — io'e cebe. — Exexecap cuy ejat — io'e. — Eju juy eduk'a be — io'e Jesus cebe.

¹² Gebuje ijebit e'ū topibit o'āy. Jexexecap o'jat. O'jēm soat etabun. Imēneju soat itabēğbēğ o'e ip ijojom.

— Ajojojo ġu buk imēğat — io'e ip jewewebe — Ka'ūmğ u xipacat Deus co'iat — io'e ip.

¹³ Jesus waram o'jēm. O'ju iodi kay—Galiléiadi kay. Adeayū o'ju ikudadam. O'tobuxik ip. Ixeyū mutaybitbin o'e.

¹⁴ Kapkam pima Jesus Levi o'jojojo. Levi Alfeu ipot osunuy. Iecuğap edinheiro bubu'ukat osunuy. Xik'i osunuy dinheiro bubuap'a be.

— Ejot. Oweju ejeku — Jesus o'e cebe.

Levi o'jēm dinheiro bubuap'a bewi. O'ju Jesus eju.

¹⁵ Gebuje Jesus o'ju Levi duk'a kay. O'jekōn ceweju. Ade iecuğap edinheiro bubu'ukayū awerom osodop ip iğo'a be. Jekōnkōn ip o'e

Jesus eju, ceweju etaybitbinayũ eju dak, ade ikêrêat muğêğê'ukayũ dak. Ade jĩjã osodop ip Jesus eju jekuku'ukayũ. ¹⁶ Pũğpũğ Fariseuyũ'in ixeyũ o'jojajo—Moisés ekawên imutaybitbin'ukayũ. Ikêrêan e'e'ukayũ eju Jesus jekõnkõn o'e iap o'jojajo ip—iecuğap edinheiro bubu'ukayũ eju iap tak.

— Apênpuye ekariwa jekõnkõn ikêrêat muğêğê'ukayũ eju, iecuğap edinheiro bubu'ukayũ eju dak? — io'e ip Jesus eju etaybitbinayũ be. Imên xipat ġu — io'e ip.

¹⁷ Iboap co buje, Jesus o'jekawên ceweju ip.

— Iwãtaxipi'ũmayũ bit wuyanũğtata'ukat kay je'ju ġu—iwãtaxipiyũ acã — io'e. — Imênpuxim õn tak jewexe xipacayũ nomuwã ãm ġu ojot—xipat'ũmayũ nomuwã ãm acã. Ikêrêat uk am ixeyũ bewi ojot — io'e.

¹⁸ Koap pima João Batista eju etaybitbinayũ jekpiwan ma jewemureren ip osodop Deus eju kawên ãm, Fariseuyũ dak. Imênpuye ade o'ju Jesus kay.

— João eju etaybitbinayũ jekpiwan ma jewemureren Deus eju kawên ãm, Fariseuyũ eju etaybitbinayũ dak — io'e ip. — Eweju etaybitbinayũ bit jekõnkõn. Apênpuye dak? — io'e ip cebe.

¹⁹ Gebuje Jesus o'jekawên ceweju ip.

— Oweju etaybitbinayũ jekõnkõn, õn ceweju ip puye — io'e. — Tomuwã'ibiyũ cucum pima jewebumũnap epeta kay, jekõnkõn cĩcã ip. Iwadip cexe ip pima, jekõnkõn cĩcã ip — io'e. ²⁰ — Guyjom pit iwadip ju'uk ip ceparakpewi — io'e. — I'uk puje, jekõn ġu ip — io'e. — Imênpuxim, õn ixeyũ eju'ũm pima, oweju etaybitbinayũ jekpiwan ma jewemuren ip Deus eju jekawên ãm — io'e. ²¹ — Pağo

iisuat ajoinũm ġu toti iorokat eju—iwekwekat eju imuwaket am — io'e Jesus. — Paġo iisuat inũm puje paġo iorokat eju, biġ ma kuka o'jewekwek. Iwekat biġ ma kuka o'e yoboġ — Jesus o'e ma'ġuto. ²² — Uva'abidi tiisuati atimuõm ġu ixee muġēġē'a be—timũn'a be—yaokokat'a be — io'e. — Yaokokat'a be tiisuati muõm puje, kuka o'jeaepaw. Uva'abidi kuka o'jediepuj. Uva'abidi mũn'a dak kuka o'jeaewenõmnõm. Imēnpuye tiisuati atimuõm timũn'a be yaisuat'a be — io'e Jesus.

Iboam e'em pima, “Wekawēn paġo iisuat puxim, uva'abidi tiisuati buxim tak” i'e ojuy osunuy.

²³ Gebuje Jesus kapkam o'e trigodip taġ Sábado kabia be—jebodoydoyap kabia be. Kapkam o'e jewēju etaybitbinayũ eju. Kapkam pima ceweju etaybitbinayũ o'tadot'uk, jere buye. ²⁴ Imēnpuye Fariseuyũ o'jekawēn Jesus eju.

— Ak'i juy ece! — io'e ip. — Eweju etaybitbinayũ kapikpiġ Sábado kabia be! Trigo dadot uk'uġ ip! — io'e ip. — Cũġ ġu e'em ip! — io'e ip. — Imēn e'em Moisés ekawēntup: jebodoydoyap kabia be juy epeyekapik ġu, i — io'e ip.

²⁵ Gebuje Jesus o'jede Fariseuyũ be.

— Epetupcoco ġu du apēn Davi o'e'e iaptup—Deus ekawēntup? — io'e cebe ip. — Ire bima, Davi oõm Deus eju kawēnwēnap'a be jebureyũ eju. ²⁶ Ixe kabia be Abiatar paĩyũ kukukat osunuy. Pão'a o'ya'o Daviyũ—iġo beat'a—Deus etabixe o'yamõġ ipi iat'a. Moisés ekawēntup e'em: Deus etabixeat'a ya'opi, i — io'e. — Paĩyũ be acã ya'opi ġu — i'e'em Deus ekawēntup — io'e. — Imēnpit Davi o'ya'o, paĩ ġu

ma'ġu. O'yaŭm jebureyŭ be dak — io'e. — Deus pit “Ekērē oxē,” io'e ġu cebe ya'o buje. Apēnpuye dak eyju e'em owebe “Eweju etaybitbin'ukayŭ cūġ ġu e'em,” i? — io'e Jesus. ²⁷ — Te'e ġu Deus o'e: Pŭġ kabia be juy epeyekapik ġu, i. Imēn ixē o'e ijodiat ebodoy am — io'e. ²⁸ — Soat waġo òn. “Epeyekapik cuy,” i òn e'em pima Sábado kabia be dak, cedaġ kuka o'e Deus xe — Jesus o'e.

3

¹ Sábado kabia be Jesus oŏm ma'ġuto Judeuyŭ e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Iġo'a be aġokatkat osunuy. Pŭġbŭnŭ'a o'subŭnŭ'anŭy ibŭnŭ'akērē. ² Fariseuyŭ o'jeak cĭcā Jesus kay Jesus ibŭnŭ'a kērēat ġu'ada paxi jebodoydoyap kabia be iap com. Jesus muymuy ojuy ip. “Moisés ekawēn taġ ġu ěn jekukum” i'e ojuy ip Jesus pe. “Jesus kapikpiġ jebodoydoyap kabia be—Sábado kabia be” i'e ojuy ip Jesus muymuy am.

³ — Ejot cuy ijoce — Jesus o'e ibŭnŭ'a kērēat pe.

⁴ Jesus o'jekawēn Fariseuyŭ eju ġebuġe bit.

— Wuyeaypapayŭ'ŭm'ŭm xe cedaġ tu osunuy wuywebe xipacat muġē ām jebodoydoyap kabia be? — io'e cebe ip. — Cŭġ ġu xe'e wuywebe ikērēat muġē ām? Cedaġ tu warara'acat aoka am? Cedaġ ġu xe'e warara'acat daxijo am Sábado kabia be? — io'e.

Mŭġ. O'jemŭġ ip. Cede ba'ore ip o'e.

⁵ ġebuġe Jesus o'jeak cekay ip. Itakoma o'e cekay ip, Fariseuyŭ itabotaidabotbot'ŭm ibŭnŭ'a kērēat kay buye. Iġuycŭġ tak o'e ibu'u ip jemutaybin jekawēn puye.

— Paya'i ece ebu! — io'e ibũnũ'a kĕrĕat pe.

Gebuje o'jewebumupaya. Ibũnũ'adip o'e.
⁶ Imĕnpuye Fariseuyũ o'jĕm yabewi. O'jewede ip Jesus xewi. O'je'awero ip Herodes ebekitkit eju—Judeuyũ kukukat ebekitkit eju. O'jewawĕ ip Jesus aoka am kapikipiġ Sábado kabia be buye.

Jesus o'ju iodi wābu be jewegu etaybitbin'ukayũ eju—Galiléiadi wābu be.

⁷ Gebuje ade o'ju ip Jesus kay. Soat ka daġwi o'ju ip: Galiléia eipi daġwi, Judéia eipi daġwi dak,
⁸ Jerusalém ka bewi dak, Iduméia eipi daġwi dak, Jordāodi wĩnābu wi dak, Tiro ka tĕġatka bewi dak, Sidom ka tĕġatka bewi dak. Jesus idipat o'ġuġĕ iam o'jekũyjo ip. Imĕnpuye ade jĩã ma o'ju ip cekay. Kiiih. ⁹ Jesus o'jekawĕn jewegu etaybitbin'ukayũ eju.

— Kobe epeġudim owebeam adeayũ be omukuġap puxim — io'e cebe ip.

¹⁰ Kuy bima Jesus ade ma o'ġu'ada'ada. Imĕnpuye soat iwātaxipipiyũ ajĕm ojuy ip osodop imucay ojuy.

— Omu'ada paxi ixē? — io'e ip jewebe ma.

¹¹ Jesus dobuxik puje ip ibiōġbuk kĕrĕayũ kukukayũ o'jĕġ'aecōġcōġ cewap “Teku ya'ōbuyxiat,” i'e'em jewebe ma buye. O'jewāwā ip ya'ōberen:

— Ēn Deus ipot — io'e ip.

¹² — Epeġuwĕn ġu juy warara'acat pe: “Teku Deus ipot” i — Jesus pit o'e ya'ōpuruġ cebe ip.

¹³ Gebuje Jesus o'jeu co'a daġ. Jemukaypinayũ o'taĕ jewegu jeku am. Oajĕm ip cexe. ¹⁴ 12 beayũ o'taĕ.

— Soat em cuy epeku oweju — io'e cebe ip. — Deus wuydaxijojom iap ekawēn cuy epeḡuwēnuwēn soat ka daḡ — io'e cebe ip. ¹⁵ — Wa'ōbacaap oḡūm eywebe ibiōḡbuk kērēat mujēm ãm ikukukayũ bewi — io'e.

¹⁶ Ibūrũ ma ibutet osodop ip—taẽ'ibiyũ butet: Simão, i, Tiago i, João i ¹⁷⁻¹⁹ André i, Filipe i, Bartolomeu i, Mateus i, Tomé i, wara'at Tiago i, Tadeu i, Simão i, Judas iscarיותes i. Ibūrũ ma ibutet ip. Jesus wara'at o'subutetmōḡ Simão buten. Wara'at ibutet Pedro i osunuy. João Tiago kitpit osunuy. Jesus wara'at o'subutetmōḡ João buten—Tiago buten tak. Boanerges i wara'at ibutet ip osunuy. Boanerges ibaca ip xiririkiap puxim iape. Zebedeu ipotpoyũ ip osodop xepxep. Wara'at Tiago Alfeu ipot osunuy. Simão jeipi kay jĩjãat osunuy. Judas Iscariotes ḡuyjom Jesus o'ḡūm cekay itakomaayũ be yaoka am. Ibūrũ ma osodop ip 12 beayũ—Jesus emumujuyũ. ²⁰ Ibocewi Jesus o'ju jebure duk'a be.

Ade ma'ḡuto oajēm ip Jesus kay. Cekōn pa'ore o'e cebuxim ip, ceweju etaybitbinayũ dak. ²¹ Ibadipyũ iboam jekũyjo buje, o'ju ip Jesus dujupit ojuy jeduk'a be. Tũybe Jesus yakpidapin iãn o'e ip jekōnkōn'ũm puye.

²² Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ oajēm cekay—Jerusalém ka bewiayũ. Jesus ip o'jomuymuy adeayũ be.

— Jesus jekukum ibiōḡbuk kērēayũ kukukat a'ōbi—Belzebu a'ōbi—Satanás a'ōbi — i napa ma o'e ip Jesus muymuy. — Ixe ja'ōbacaap ũmũm Jesus pe ibiōḡbuk kērēat mujēm ãm adeayũ bewi — io'e ip napa ma.

²³ Imēnpuye Jesus jemuymuy ojuyayũ o'tomuwã jewekay—Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ. O'jekawēn ceweju ip. “Napa ma eyju e'em” i'e ojuy. Wuymutaybitbinap ekawēn o'ḡuwēn cebe ip.

— Satanás a'ōbi ḡu ōn imujēmujēm — io'e. — Satanás owebe ibiōḡbuk kērēat mujēmujēmān pima, jebekitkit kuka juk ixē o'ḡujēm! Imēnpit Satanás a'ōbi ḡu ōn imujēmujēm — io'e. ²⁴ — Pūḡ ka kukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁵ — Pūḡti watwat kukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁶ — Imēnpuxim Satanás jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! Imēneju Satanás ja'ōbacaap ūmūm ḡu owebe ibiōḡbuk kērēat mujēm ām—jebekitkit mujēm ām — io'e Jesus. ²⁷ — Wuyōm pa'ore wuykay isapka'oreat tuk'a be ibubut pu am. Imukiriḡ acā koam — io'e. — Imukirik puje bit, wuyōm put soat pu am—uk'a beat pu am — io'e. — Imēnpuxim Satanás a'ōbacaap mu'ūm'ūm pima, iba'ore kuka o'e wuywebe Satanás ebekitkit a'ōbacaap mu'ūm ām — io'e Jesus.

²⁸ — Icēmān ōn e'em eywebe — io'e Jesus. — Wuywebe ikērēat muḡē buje, Deus iboap ju'uk wuywebewi—ikērēat ju'uk — io'e. — Wuywebe Deus muymuy buje dak, Deus iboap ju'uk wuywebewi—ikērēat ju'uk — io'e. ²⁹ — Wuywebe Deus biōḡbuk muymuy buje bit, Deus iboap ju'uk ḡu wuywebewi. Iboap i'uk pa'ore Deus pe. Iboap kuḡ acesop soat em—ikērēat kuḡ, ibiōḡbuk muymuyap kuḡ — Jesus o'e.

³⁰ — Ĕn ibiōḡbuk kērēat a'ōbi jekukum — i juk o'e ip Jesus pe. Imēnpuye Jesus imēn o'ya'ōbu ip imukūyjojom ip.

³¹ Ixi o'ju Jesus kay, ikitpitpit tak. Akiju osodop ip.

— Jesus etomuwā — io'e ip kakijuayū be. — Ceweju ocekawēn pin — io'e ip.

Kaxikxik'i osodop ip Jesus akokoreren akijuacat.

³² — Exi akiju omuy, ekitpitpit tak — io'e ip Jesus pe. — Eweju cekawēn pin ip — io'e ip cebe.

³³ — Icēmān iḡo oxiat. Boyūku okitpitpicat — io'e Jesus.

³⁴ Jesus o'jeak jexeayū kay. O'jekawēn ceweju ip.

— Warara'acayū bit oxi jo'i oxe, okitpitpit co'i dak — io'e. ³⁵ — Deus bikuyap taḡ jekuku'ukayū okitpitpit co'i oxe, oīxīt co'i dak ip, oxi jo'i dak ip — io'e.

4

¹ Jesus waram adeayū o'ḡutaybin iodi wābu be. Ade jījā o'je'awero ip cece. Imēnpuye Jesus oōm kobe be. Oabik kobe bitakobu jeje iwābu tēḡ. Adeayū bit kapurūḡ pe osodop ip ya'ījojom.

² Wuymutaybitbinap ekawēn o'ḡuwēn Jesus. Ade o'ḡutaybin ip.

³ — Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop wa'ō kay — io'e cebe ip. — Aḡokatkat o'ju jekat pe jekadai damuduudu am. ⁴ Tamududum pima xepxepa o'ta'at ipi ju e bitako daḡ — io'e.

— Wasūyū oajēm. O'ta'o'o ip tadudu-ata—cekadaida—e bitako daḡata — io'e Jesus.

⁵ — Ibocewi wara'ata o'ta'at karatūḡ'a paraktaḡ. Ade ḡu ka'wi o'e iboce. Ierūn ma o'e ka'wi. Dao

ma o'tanōkap ka'wi ierūn puye — io'e. ⁶ — Imēnpit kaxiepi bima kaxie kadai o'gukaraw. O'guy'ū. Oe'ū tābuju ba'ore buye — io'e.

⁷ — Wara'ata o'ta'at widaoho parakpe. Yaypan pima widaoho kadai o'gu'ūm. Oe'ū. O'jewa'ada gu — io'e.

⁸ — Wara'ata bit o'ta'at katō be. O'tanōkap. Xipan o'yaypan. Ta'ade o'e. Pūḡpūḡ kadai be ta'adesū o'e—30 be o'e ta—katō peat. Wara'at kadai be ta'ade o'e—60 be o'e ta. Wara'at kadai be ta'ade jījā o'e—100 be o'e ta — io'e. Jesus imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'ḡuwēn.

⁹ — Wekawēn eyetaybit pin pima, eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop wa'ō kay — io'e.

¹⁰ Adeayū epit puje, pūḡpūḡ o'ya'ījojo'iyū oajēm Jesus kay. 12 beayū eju oajēm ip.

— Iba'arēm ekawēn ocexe — io'e ip cebe. — Apēn ocemutaybin ojuy eḡuy kadaida mududuap ekawēn muwēnuwēn? — io'e ip.

¹¹ — Kawēn ibapukan ōn eymutaybitbin — io'e. — Ibapuḡ ma apēn Deus soat ipi daḡayū kukukan je'e iap muwēnuwēn ōn eywebe — io'e. — Kuy bima iboam o'ḡutaybin gu. Warara'acayū mutaybitbin pit ōn iba'arēmān, wa'ō kaykūy ip puye — io'e. ¹² — Iba'arēmān ōn ixeyū mutaybitbin. Ya'ījojom ip. Imēnpit itaybit gu ip. Jekūyjojom ip. Imēnpit wekawēn pa'arēm cexe ip. Itaybit pima bit kuka juk iḡuycūḡ o'e ip ikērēat kuḡ puye. Ikērēat tak kuka juk o'jepere ip. Ikērēat epere buje ip kuka juk Deus ikērēat o'ju'uk ixeyū bewi — io'e. ¹³ — Kadai damuduuduap ekawēn iba'arēm eyxe. Apēntak eyetaybit epe'e owebe wara'at muwēn puje wuymutaybitbinap ekawēn muwēn

puje? Wara'at muwēn puje dak, wekawēn pa'arēm je'e eyxe — io'e.

14 — Apēḡape ibo wekawēn iam ōn jeymutaybin. Kadaida müduuduap Deus ekawēn muwēnuwēnap puxim — io'e. 15 — Deus ekawēn coco'ukayū kadaida buxim — io'e. — Pūḡpūḡ cekawēn coco'ukayū e bitako daḡata buxim — io'e. — Deus ekawēn co isu, Satanás ajēmjēm cekay ip — io'e. — Yaḡuyba'ūm'ūm ip cekawēn kay—Deus ekawēn kay — io'e.

16 — Warara'acayū karatūḡ'a paraktaḡata buxim—Deus ekawēn coco'ukayū — io'e Jesus. — Koap icokcok e'em ip Deus ekawēn co am. 17 Kadai tābube'ūmat puxim Deus ekawēn badi ḡu ōmōm cebe ip. Ibureyū e'em: “Teyūku Deus ekawēn kay,” i, iwaywayway am. Ibureyū itakoma cekay ip. Ipiat supi'ajoat cebe ip. Imēneju ibu'u ip jetabut am Deus kay — io'e.

18 — Warara'acayū widaoho parak taḡata buxim Deus ekawēn coco'ukayū. Deus ekawēn cocom ip — io'e. 19 — Imēnpit soat em ḡebum ip jemukaypinput kay. Tūybe ocokcok cīcā oce dinheiro kuḡ pima iān e'em ip. Itabikuku ip soat kay jebubun. Deus ekawēn kay bit ip yopīt ma itabut, soat kay itabikuku jebubun puye. Deus ekawēn muwēnuwēn ḡu ip warara'acat pe jebureyū be — io'e.

20 — Warara'acayū bit katō daḡata buxim Deus ekawēn coco'ukayū — io'e. — Cekawēn co buje, cekawēn kay jījā ip. Idipat mujurūḡrūḡ ip soat peam. Kadai'ip puxim ixeyū—ya'a'eat'ip puxim. 30 be o'e takuḡ'iat'ip puxim ip, 60 be

o'e takuḡ'iat'ip puxim tak, 100 be o'e takuḡ'iat'ip puxim tak — io'e.

²¹ Jesus wara'at kawēn o'ḡuwēn jeweju etaybitbinayū be—12 beayū be dak—wuymutaybitbinap ekawēn.

— Lamparina musop puje, ico diotpe ḡu ajomuy — io'e. — Wuyxexecap tiotpe ḡu dak ajomuy. Um ma ajomuy kabia i'e am wuykay—soat ijo but am — io'e. ²² — Soat wuyxe iba'arēmat ibapuk je'e. Gasū ade ma wuyetaybit'ūmat. Guyjom pit wuyetaybin ace'e soan ma — io'e. ²³ — Wekawēn co pin pima, eya'ōpicūḡcūḡ cuy — io'e.

Imēn o'ḡuwēn “Wekawēn eyetaybin puje, warara'acat pe juy epeḡuwēn dao ma eyaḡuyba'ūmap puxim” i'e ojuy.

²⁴ — Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop wa'ō kay — io'e. — Xipan'ūm ya'ījo buje, yopīt ma juy eyetaybin. Xipan ya'ījo buje bit, yoboḡ cuy eyetaybin — io'e.

²⁵ — Wara'an eyetaybit pin pima, wara'an ma eyetaybit epesop. Ya'ījom eybu'u buje bit, kuy juk epeya'ījoiap kay jeyaḡuyba'ūm — io'e.

²⁶ Jesus waram wuymutaybitbinap ekawēn o'ḡuwēn.

— Deus soat ipi daḡacat kukukan iap kadai aypapanap puxim — io'e. — Aḡokatkat o'taida jekat pe — io'e. ²⁷ — Taida buje, soat exima xexen ma. Kabia isum kopkom. Nōjēmjēm. Aypapan. Aḡokatkat pit itaybit ḡu apēn aypapan iam. ²⁸ Kadai jekpiwan ma jewa'adadam. Koap dupcēm cēm. Taipuk cēm cēm ḡuyjom. Kanomūm dajēmjēm taipuk taḡ—tajakata — io'e. ²⁹ — Tarum'isum kadai bubum kat iwat kadai bubuap kaxi oajēm puye — io'e. — Imēnpuxim eya'ōbi ḡu

warara'acayũ itabut je'e Deus kay—Deus a'õbi acã — io'e. Jesus imẽn wuymutaybitbinap ekawẽn o'ğuwẽn.

³⁰ Jesus waram o'jekawẽn.

— Deus ade jĩãayũ kukukan je'e — io'e. — Ajo-buxim xe'e je'e? Eya'õpicũğcũğ cuy epesop iboap ekawẽn kay — io'e. ³¹ — Deus soat ipi dağacat kukukan iap mostardada buxim—e da jo'iat puxim. Ipi be taida buje, ta'it ma mostardada. Warara'ata bodi ma ta'it ma. Aypapan cĩcã taida buje bit. ³² Wara'at kadai bodi ma aypapan e'em. Tãkuboğ e'em. Wasũ jedopi mõğmõğ tãku jeje — io'e. — Imẽnpuxim ġasũ Deus pũğpũğayũ kukukat. Guyjom pit adeayũ kukukan je'e — io'e.

³³ Jesus ibo ekawẽn puximat o'ğuwẽnuwẽn adeayũ be. Deus soat kukukan je'e iap ekawẽn o'ğuwẽnuwẽn cebe ip. Imẽnpuye itaybit put ip. ³⁴ Adeayũ mutaybitbin pima wuymutaybitbinap ekawẽn acã o'ğuwẽn—kawẽn iba'arẽmat acã. Jeweju etaybitbinayũ mutaybitbin pima bit, ibapuğ ma o'ğutaybin ip. Kawẽn iba'arẽmat ġu o'ğuwẽn cebe ip—ibapukat ma.

³⁵ Ixe kabia kabioğkabioğ'i bima, Jesus o'jekawẽn jeweju etaybitbinay'u be.

— Ga'a iodi wĩnãbu aju — io'e.

³⁶ Ceweju etaybitbinayũ o'jewemuwẽn ip adeayũ be. Jesus kuy kobe be osunuy. Jeweju etaybitbinayũ o'tujowat jeweju. Warara'acayũ dak o'timudek jekobe dağ ma ip.

³⁷ Gebuje kabidoxixi oajẽm cekobe kay. O'subidoajẽm cekay ip—Jesus kay, jewejuayũ kay dak. Kobe be diõmõm o'e tipodoyat. Kobedi tibog

o'e. Kobe munopapũn ojuy o'e idibim. ³⁸ Imēnpit Jesus ixet osodop kobe ukpu be. Ixet jadipi jeje.

Gebuje ceweju etaybitbinayũ Jesus o'ɣuwurũɣ.

— Ocemutaybitbin'ukat! Ak'adit ma du ěn ocekey? — io'e ip. — Je'ũm wuyju! — io'e ip cebe.

³⁹ Jesus o'ãy.

Gebuje Jesus kabidoxixi o'ɣukorēm.

— Ebidopon! — io'e kabidoxixi be. — Edipon! — io'e iodi be.

Kabido dao ma o'subido'ũm. Tipo o'e iodi.

⁴⁰ Imēneju Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayũ eju.

— Apēnpuye dak eyparara? Eyetabut ɣu du Deus kay? — io'e.

⁴¹ Iparara jĩjã ip o'e.

— Abu dak sute? — io'e ip jewewebe. — Cekawēn acã kabido o'subidomu'ũm! Dao ma o'timupon iodi! — io'e ip.

5

¹ Jesus wĩnãbu oajēm jeweju etaybitbinayũ eju. Oajēm ip Gerasa eipi be. ² Kobe bewi Jesus cēm puje, aɣokatkat osodot ce'ũ'ũayũ mōɣmōɣap pewi. Ibiōɣbuk kērēat kukat osunuy. ³ Ixe ukã be ɣu osunuy—ce'ũ'ũayũ mōɣmōɣap pe acã, ibiōɣbuk kērēat kuɣ puye.

⁴ Ade em Gerasa eipi watwat cuk adi ibiōɣbuk kērēat kuɣat o'taomũnmũn ip. Correntebum cuk adi o'taomũnmũn ip, cabobum tak. Gasũ bit taomũn pa'ore ip osodop. Iba'ore osodop ip correntebum tak. Ade em ma juk adi o'taomũnmũn ip correntebum, cabobum tak. Imēnpit ixe aɣokatkat correntebu o'subumuwekapkap. Ixe

cabobu o'subudakatkat. Ixe muwağõn pa'ore o'e soat pe. ⁵ Kabia bun, ixima bun tak e'ũ'ũayũ mõgmõğap tağ oekuku ibiõğbuk kërëat kuğat. Co'a dağ tak oekuku. Soat em jewāwāwām oekuku. Jewemuwerikweriğ wita'am oekuku. Jewemudadaibotbon oekuku.

⁶ Wũywi ma Jesus co buje, ibiõğbuk kërëat kuğat o'jedau Jesus kay. O'jẽğ'aecõğcõğ Jesus wap ya'õbuyxi cexe buye.

⁷⁻⁸ — Ibiõğbuk kërëat, ejẽm cuy ağokatkat pewi — Jesus o'e.

Ibiõğbuk kërëat kuğat o'jewāwā ya'õberen.

— Jesus, apẽn ên em owebe? — io'e. — Ën Deus ipot—soat podi ma ya'õbacaat ipot! — io'e. — Ipiat'ajoan ġu juy ên owebe, Deus etabutpe wuyju buye — io'e Jesus pe.

⁹⁻¹⁰ — Apẽn ebutet? — Jesus o'e.

— Obutet Ade i, ade oceju buye — io'e. — Ijop ka bewi ġu juy ibiõğbuk kërëat eğujẽm — io'e ağokatkat Jesus pe.

¹¹ Ade jĩjã dajebaryũ wurũrũrũğ osodop ip iboce co'a dağ.

¹² — Dajebaryũ be juy eğuõm — io'e. — ãğ ocemuõm cebe ip — ağokatkat o'e.

¹³ — Ha'a — io'e. — Epeõm cuy cebe ip — Jesus o'e.

Ibocewi ibiõğbuk kërëayũ o'jẽm ağokatkat pewi. Oõm ip dajebaryũ be.

Ade jĩjã osodop ip dajebaryũ. Kiiih. 2000 be aco'i osodop ip. Daudaum o'jenapõn ip co'a pẽnpen tağ. O'kop ip iodi be. Oakõm ip. Jeabok-aboğ oap ip iodi be. Poğ. Oe'ũ'ũ ip. ¹⁴ Imẽneju dajebaryũ kukukayũ owatwat ip.

— Jesus ibiõğbuk kërëayũ o'ğũõm dajebaroyũ be — io'e ip warara'acayũ be. — Oap ip ade — io'e ip. O'ğuwën ip ikaboğatka watwat pe, kogũnpi watwat pe dak. Ade o'ju ip apën o'jebapuk iap com.

¹⁵ O'ju ip Jesus kay. Ibiõğbuk kërëat kuğ tũibit o'jojojo ip. Gasũ bit tadaibot ğu o'e. Xik'i osunuy. Totite o'e ğasũ bit. Yağuyusat o'e ğasũ bit. Imëneju itabëğbëğ ip o'e ijojom.

¹⁶ Ibocewi o'jojojo'iyũ apën o'jebapuk iap o'ğuwën oajëm'iyũ be.

— Jesus ibiõğbuk kërëat o'ğujëm ağokatkat pewi — io'e ip. — O'ğũõm dajebaroyũ be — io'e ip. — Oakõm ip iodi be. O'jeabokabok ip. Oap ip — io'e ip.

¹⁷ Imëneju:

— Ejëm cuy oceka bewi — io'e ip Jesus pe Gerasa eipi watwat.

¹⁸ Imënpuye Jesus oõm kobe be jejëm ãm.

Kobe be iõm puje ibiõğbuk kërëat kuğ tũibit o'ju Jesus kay.

— Eweju õn tak cum — io'e. — Exe ma onuy pin — io'e Jesus pe.

¹⁹ — Ap — io'e Jesus pit. — Oweju ğu ejot. Eduk'a be juy eju, ebureyũ kay — io'e Jesus cebe. — “Kariwa ibiõğbuk kërëat o'ğujëm owebewi,” i juy ece cebe ip — Jesus o'e. — “Kariwa juk xipan okuk,” i juy ece cebe ip — Jesus o'e.

— Ha'a — io'e.

²⁰ Gebuje o'ju jeka kay. 10 beatka dağ oekuku: — Jesus ibiõğbuk kërëat o'ğujëm owebewi — i'e'em soat pe. Iboam jekũyjo buje:

— Ajo iba'ore cekay—Jesus kay? — io'e jewewebe.

²¹ Gebujep Jesus iodi o'timudek ma'ğuto kobe dağ. Timudek puje, ade jĩã ip o'ju topabe ka'oririt pe. Kiiih.

²² Judeuyũ e'aweroroap'a kukukat o'ju Jesus kay—Deus eju kawēnwēnap'a kukukat. Ibutet Jairo i osunuy. Taxitxet osunuy. Taxit 12 koato osunuy. Jesus dopabijuk puje, o'jēğ'aecōğcōğ cewap, Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

²³ — Tapu, odaxit oe'ũ pin — io'e. — Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Ebu juy esubumōğ cebe imu'ada am. Esubumōğ cuy cebe ce'ũap puxim — io'e Jesus pe.

²⁴ Imēnpuye Jesus o'ju ceweju—Jairo eju.

Ibocewi ade ip o'ju Jesus nomuju. Icēğsũğ ip o'e ade jĩã buye. ²⁵ Iboce ayacat tak osunuy. Ade koato ma toybucukbucug ğu osunuy—12 koato ma. ²⁶ Ade wuyanũğtata'ukayũ ixe ayacat anũğtata'uk ip osodop. Imēnpit biğ ma xipat'ũm cĩcã o'e. Soat jedinheiro o'ğũ'ũm janũğtataapteim. O'jexere ğu. Biğ ma xipat'ũm cĩcã o'e.

²⁷⁻²⁸ Ixe ayacat Jesus iwãtaxipipi mu'ada'adaap awēğ o'yawēğcoco.

— Jesus esay mucay buje, oce'ada — ayacat o'e jewebe ma.

Gebuje o'ju Jesus tēğ adeayũ parakpe—aweromayũ parakpe. ²⁹ Jesus esay o'ğucay warara'acat eta'ũmpi. Cesay mucay'isum ma o'toybucuk. Xipat o'e ğebuje bit. ³⁰ Wa'ōbacaan aco'i oğũ'ada iam itaybit o'e Jesus pit. O'jekorepēn adeayũ parakpe ğebuje bit.

— Abu wesay o'ğucay? — io'e.

31 — Tã! — io'e ceweju etaybitbinayũ. — Adeayũ wuymukuḡukuḡ iap cocom ḡu du ên? — io'e ip. — Apênpuye ên e'em “Abu wesay o'ḡucay?” i? — io'e ip.

32 Imênpit Jesus o'jeakak soat kay. Abu wesay o'ḡucay iat kudadam o'jeakak. 33 Ayacat itaybit o'e Jesus omu'ada iam. Imênpit iparara o'e Jesus itakoma je'e okay iap puxixim. İkarabakbak tak o'e jeparara pibun. O'jêḡ'aecõḡcõḡ Jesus wap.

— Õn ma esay oḡucay — io'e cebe. — Ên cuk omu'ada — io'e.

34 Imênpuye:

— Tũ'ũ, kuy ece'ada etabut okay buye — io'e Jesus. — Ecepit cuy eduk'a be — io'e. — Ecokcoḡ cuy eḡuy — io'e. — Kuy ece'ada. Xipat ecesũy ḡasũ bit — io'e.

35 Jesus puk kawênwên ma ayacat eju bima, Jairo duk'a bewiayũ oajêm cekay—Jairo kay.

— İḡuje, edaxit'ũm kuy oe'ũ — io'e ip. — Wuy-mutaybitbin'ukat eḡuwa'ũm ḡu ḡasũ bit — io'e ip.

36 Imênpit Jesus ak'adit ma o'e oe'ũ iap awêḡ kay.

— Eḡuycũḡ ḡu juy eḡuy — Jesus o'e Jairo be. — Etabun pit cuy eḡuy okay — io'e.

37 Gebuje Jesus ebapũḡayũ acã o'tujowat jewēju. Pedro o'tujowat jewēju, Tiago dak, João dak. João Tiago kitpit osunuy. Ibũrũ ma o'tujowat jewēju.

38 O'ju ip Deus eju kawênwênap'a kukukat tuk'a kay—Jairo duk'a kay. Ade osodop ip tuk'a be. Wawa ip osodop. Jewãwãwãm ya'õberen ip osodop yaypan'isuat'ũm cocom. 39 Uk'a be jeõm puje, Jesus o'jekawên ceweju ip.

— Apēnpuye eyju wawa? Eya'ōkarey jījã oxe! —
io'e cebe ip. — Yaypan'isuat ce'ũ ġu—ixet ã! —
Jesus o'e wawaayũ be.

Jesus itaybit o'e yaypan'isuat'ũm oe'ũ iam. Inaka
waram imutain. Imēnpuye:

— Ixet ã — io'e.

⁴⁰ Wawaayũ itaybit o'e yaypan'isuat'ũm oe'ũ iam.
Imēnpuye Jesus o'jowayway ip. Jesus soat ip
o'ġujēm uk'a bewi.

Ibocewi Jesus yaypan'isuat'ũm ebay o'tujowat
jeweju, ixi dak, ebapũġayũ dak—jeweju etaybit-
bin'ukayũ. O'ju ip ce'uat kay. Oajēm. ⁴¹ Ce'uat
o'subaixik.

— Talitá cumi — Jesus o'e ja'ōm cebe.

(Talitá cumi “Tu'ũ, aġobucēġ ece” i òn e'em
ewebe iape wuya'ōm).

⁴² Ce'ũ topibit waram o'jetait. O'je'aġobucēġ
ġebuje bit. O'kop. O'jexĩġxĩġ. Imēnpuye
o'jojo'ia'yũ itabēġbēġ o'e ip ijojom.

⁴³ — Ixan cuy eġũm cebe — Jesus o'e ixi be. —
“Jesus waram odaxit'ũm o'ġutait” i'ũmġu juy epe'e
warara'acayũ be — io'e cebe ip.

6

¹ Jesus o'ju ibocewi. O'ju jaypanapka kay.
Oajēm Nazaré ka be jeweju etaybitbin'ukayũ
eju. ² Sábado hima ade o'ġutaybin Deus eju
kawēnwēnap'a be. Jebodoydoyap kabia be ip
o'ġutaybin.

Ade ixē ekawēn o'ya'ĩjojo ip. Ya'ōpicũġcũġ ip o'e
cekawēn kay.

— Apēntak iġo aġokatkat itaybit soan kawēn? —
io'e ip jeweweju. — Abu dak ixē o'ġutaybitbin?

Wuywebe i'e ba'oreap mubapukpuḡ ḡoku — io'e ip. ³ — Iḡo ḡu du karepiḡa? — io'e ip. — Maria it ma ḡoku. Tiago waḡo ma ḡoku. José waḡo dak. Judas waḡo dak. Simão waḡo dak — io'e ip. Iixĩtyũ dak ijoce ma wuyweju ma — io'e ip. — Wuyju bit kūyjobin ḡu juy ajop ixe a'õ kay, ixe wuyjo'iat puye — i napa ma o'e ip.

⁴ Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Soat ka daḡacat ibuyxim ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuḡ — io'e. — Jaypanap ka beayũ bit ibuyxim ḡu ikuḡ — Jesus o'e cebe ip.

⁵⁻⁶ Nazaré ka be bima ade em ḡu Deus a'õbacaap o'ḡubapuk, itabut'ũm ip puye.

— Itabut'ũm cĩcã ip okay — Jesus o'e jewebe ma.

Warara'acayũ bit ixe kay jĩjã o'e. Imēnpuye jebu o'jewebumõḡ cebe ip—iwãtaxipipiyũ be. O'ḡu'ada'ada ip.

Guyjom wuyjuyũxirixiri daḡ oekukuku. Imutay-bitbin ip oekukuku.

⁷ Jesus 12 beayũ o'tomuwã jewekay. Xepxepxem ip o'ḡujuju warara'acat ka daḡ.

Gebu je o'jekawēn ceweju ip.

— Wa'õbi ma ibiõḡbuk kēřeat epeḡujēmjēm ikuḡayũ bewi — io'e cebe ip. ⁸ — Eyba'ip acã epeyoptujowat eyjuap taḡ — io'e cebe ip. — Eyxan pit epetujowat ḡu, sacola dak ka'ũma, dinheiro isurũḡat tak ka'ũma. ⁹ Eyesandália dak epetujowat — io'e. — Eyewebeat acã eydoti epetujowat—xepxem pit ka'ũma — io'e. ¹⁰ — Pũḡka be eyajēm puje, pũḡ'a be ma epesopsop uk'a be. Pũḡ'a be ma epesop iḡo ka be bima — io'e. ¹¹ — Pũḡka be eyajēm puje, ibo ka watwat pe eykukpin'ũm pima,

wara'atka kay juy epeju — io'e. — Ibo ka wat-wat eya'ijo pin'ũm pima, epejẽm cuy ibo ka bewi. Cẽm pima eyesandalia epeġupoypoy “Deus pe ipiat pi'ajoat puje eywebe, ocekpawatpi ġu oce'e,” i'e'em cebe ip — io'e. — “Eyju ma eyukpiwat Deus ekawẽn kay'ũm puye,” i juy epe'e cebe ip — io'e Jesus.

¹² Imẽneju 12 beayũ o'ju. Ade mukũyjojom oekukuku ip kawẽn idipan.

— Ikẽrẽat muġẽġẽap epeyepere juy — io'e ip. — Cũġ ma juy epeku — io'e ip adeayũ be.

¹³ Ibiõġbuk kẽrẽat o'ġujẽmujẽm ip soat pewi. Ix-epti o'timõġmõġ ip iwãtaxipipiyũ a jeje imu'ada am.

¹⁴ Gebuje ipi kukukat Herodes Jesus awẽġ o'yawẽġtobuxik soat kaka daġ o'jeawẽġepõġpõġ puye. Tũybe waram ġuto o'jetait'iat teku iãn o'e ip adeayũ.

— João Batista teku — io'e ip pũġpũġ. — Waram ġuto o'jetait teku je'ũap tomukadi — io'e ip. — Imẽnpuye Deus a'õbacaam wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuġ teku — io'e pũġpũġpũġ.

¹⁵ — Ka'ũma — io'e warara'acat pit. — Elias'ũm teku — io'e ip. — Waram ġuto o'jetait — io'e ip.

— Ka'ũma — io'e warara'acayũ bit. — Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat'ũm teku — io'e ip. — Waram ġuto o'jetait'iat teku — io'e ip. — Kuyje osunuyiat teku — io'e ip.

¹⁶ Imẽnpit ipi kukukat Herodes Jesus awẽġ co buje, imẽn o'jekawẽn.

— Oxe bit teku João Batista — io'e. — Kuy bima wemu'a'uk teku. Imẽnpit waram ġuto o'jetait — io'e.

17-19 Kuy bima Herodias Filipe tayxi osunuy. Ikukat Herodes kitpit tayxi osunuy. Herodes pit Herodias o'jat jetayxim. Imēnpuye João Batista o'e Herodes pe:

— Deus xe cedaḡ ḡu ewebe jewebumūn ām ek-itpit tayxi eju — i. Imēnpuye Herodias itakoma jījā o'e João kay. João aoka ojuy o'e. Imēnpuye Herodes João o'ḡuōmat daomūnmūnap'a be jetayxi be yaokaap puxim. Herodias pe João aoka ba'ore o'e, Herodes xe João ya'ōbuyxi buye.

20 — João cūḡ cīcā — io'e Herodes. — Xipat cīcā ixe—ikērēat kuḡ ḡu — io'e.

Herodes João muxipanpan osunuy daomūnmūnap'a be yaokaap puxim. Herodes pe João ekawēn co buje, yaḡuybabi'ūm'ūm osunuy. Inaka João ekawēn co pin cīcā osunuy.

21 Gebuje Herodes peta o'ḡuḡē jekapap kabia kay ḡebum am. Peta boḡ cīcā o'ḡuḡē ip. Herodes ya'ōbuyxiayū o'tomuwā peta kay jebekitkiyū. Sorarayū kukukayū dak o'tomuwā, Galiléia eipi beayū dak—kariwawa ecuḡapap. Peta kabia bima Herodias o'e jewebe ma:

— Gasū ma João oyaokaat — i.

22 Ibocewi Herodias it oōm peta muḡēḡēap'a be. Ayacat osunuy yaypan'isuat. O'jeda'i'in Herodes etabutpe, ceweju jekōnkōnayū etabutpe dak. Da'i'iap co buje, icokcok o'e ip. Imēnpuye:

— Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Herodes yaypan'isuat pe. — Emukaypin cuy oḡūm ewebe — io'e. — Ade obubut weipi be. Ipidaseat ma oḡūm ewebe — io'e. 23 — Deus etabun ōn e'em ewebe — io'e. — Soat emukaypin cuy oḡūm ewebe — io'e.

— Ipidase juy oğũm ewebe obubut. A'õ kay je'e ip webekitkiyũ — Herodes o'e.

²⁴ Ixe yaypan'isuat o'jẽm. O'ju jexi kay.

— Mamã, ajo dak ojoojuy? — io'e jexi be.

— “João Batista a juy eya'ukat. Eyaũm owebe,” i juy ece cebe — io'e ixi.

²⁵ Herodes kay yaypan'isuat o'jepit ipi kukukat kay ġebuġe bit.

— João Batista a juy eyaũm owebe parato be — io'e ipi kukukat pe. — Ġaxĩn ma juy eyaũm owebe — io'e jexi a'õbi.

²⁶ Ipi kukukat Herodes iğuyçũğ o'e. Ibu'u jĩjã ya'uk an osunuy.

— Soat emukaypin cuy oğũm ewebe — i juk o'e yaypan'isuat pe jeweju jekõnõnayũ etabutpe. Imẽnpuye isũsũn o'e jebureyũ buxim. “Oyaũm ġu ewebe” i'eap puxim isũsũn o'e.

²⁷ Ġebuġe o'jekawẽn sorara be.

— João a juy eya'uk — io'e. — Eyadojot cuy owebe — io'e sorara be ipi kukukat.

Sorara o'ju. João a o'ya'uk daomũnmũnap'a be.

²⁸ O'yadujupit parato be. O'yaũm yaypan'isuat pe. Yaypan'isuat o'yadujowat jexi be. O'yaũm cebe.

²⁹ João'ũm e'ũ ãm jekũyjo buje, ceweju oekuku'iyũ o'ju Herodes kay. João'ũm jebit o'tujowat ip. Jebabim o'jomõğ ip witabikũy be.

³⁰ Ixe be juk o'ğuju'iyũ o'jepit Jesus kay. Soat cuk o'e'e ip iat o'ğuwẽn ip cebe, soat cuk o'ğutaybitbitbin iap tak. ³¹ Ade jĩjã ajẽmjẽm ip o'e Jesus kay, ceweju etaybitbin'ukayũ dak. Cẽmcẽm tak o'e ip cexewi ip. Ixeyũ dak cekõn pa'ore o'e ade ip puye.

Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Eydaobire jījā — io'e. — Ga'a aju uk'a'ūmat kay jebodoy am. Wuyju acā aju — Jesus o'e cebe ip.

— Ga'a — io'e ip.

³² Gebuje o'ju ip uk'a'ūmat kay. Kobe daḡ ip o'ju. Ixeyū acā o'ju jebodoy am.

³³ Ijēm puje ip, ade kapurūḡ taḡayū Jesusyū o'jojojo.

— Jesus o'jēm jewēju etaybitbinayū eju — io'e ip jewewebe. — Ga'a aju kapurūḡ taḡwi ixeyū dopabe — io'e ip.

Imēnpuye o'jedau ip kapurūḡ taḡ. O'jedau ip Jesusyū dopabijuk am. Soat kaka daḡwi o'ju ip. Jesus ajēm'ūm awap ma oajēm ip.

³⁴ Kobe bewi jejēm puje, Jesus ade jījā o'jojojo. Itabotaidabotbot o'e cekay ip.

— Teyūku ovelhayū buxim oxe—jekukat'ūmayū buxim — Jesus o'e jewebe ma.

Ade ma ip o'ḡutaybin.

³⁵ Kaxi ipi tēḡ pima ceweju etaybitbinayū o'ju Jesus kay.

— Ijoce ya'ūmḡu uk'a — io'e ip. — Ka'ūmḡu wuyxan. Kuy katpuje jījā — io'e ip. ³⁶ — Adeayū juy eḡuypit aḡoka kay — io'e ip. — Eḡuypit ip ikatēḡatka be jexat pu am — io'e ip.

³⁷ — Eyju ma ixan epeḡūm cebe ip — Jesus o'e cebe ip.

— Apēntak pāo'a oceyabu soat xat'am? — io'e ip. — Pāo'a deim kuka o'e teiboḡ cīcā. 200 dinheiro isurūḡat kuka o'e—prata muḡēḡē — io'e ip.

(Pūḡ dinheiro isurūḡat prata muḡēḡē pūḡ kabia ekapikapteim osunuy).

38 — Pebūrũ'a eyju pão'a kuḡ? Epeju buk eyetaybit am — Jesus o'e.

O'ju ip jetaybit am. Itaybit puje ip o'jepit.

— 5 be pão'a kuḡ oceju, xepxep axima kuḡ tak — io'e ip Jesus pe.

39 — Epe'e juy adeayũ be “Epabik cuy tip kireat ceje,” i — Jesus o'e.

40 Soat ip awerom oabikbik. Ade jĩã osodop ip. Pũḡ eawero 50 be wuyjuyũ osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Wara'at eawero 50 be osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Ade jĩã osodop ip. 5000 aḡokatkat osodop ip—pão'a omayũ. Ixeyũ tayxiyũ dak ya'om, ipotpoyũ dak, taxityũ dak.

41-44 Gebuje Jesus o'jekawēn jebay eju—Deus eju. Pão'a o'yabu. Axima dak o'jat xepxep. Ixe dak o'jeapũn kabi kay. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ên xipat — io'e. — Pão'a eyaũm ocexat'am — Jesus o'e Deus pe.

Pão'a o'yadakat.

— Juku pão'a — io'e jewēju etaybitbinayũ be.

Cinco be pão'a o'yadop. Imēnpit Jesus o'yamu'acoḡ. Ya'ade jĩã o'e. Ceweju etaybitbinayũ o'yaũm adeayũ be. Xepxep axima osodop. Jesus pit axima o'ḡu'acoḡ. Imēnpuye ade jĩã o'e. Axima dak o'ḡũm jewēju etaybitbinayũ be. O'ḡũm ip adeayũ be. Soat ip o'jo'o'o—5000 beayũ—aḡokatkayũ. Soat ip ibeḡbeḡ o'e, Jesus o'ḡu'acoḡ puye.

Ibocewi ceweju etaybitbinayũ cepoyat o'jat. Ico be ip o'ḡuõm. 12 be o'ḡunopapũn ip cepoyan—pão'a epoyat'am, axima epoyan tak.

45 Gebujeap tomukadi:

— Epeõm cuy kobe be — Jesus o'e jewēju etay-bitbinayũ be. — Wĩnãbu epeju owap. Betsaida ka kay juy epeju — io'e.

Jesus “Eyduk'a be juy epeyepit,” i'e'em pima adeayũ be, ceweju etaybitbinayũ o'ju wĩnãbu.

⁴⁶ Tuk'a be adeayũ muju buje, Jesus o'ju co'a kay jekawẽn ãm Deus eju.

⁴⁷ Kabiok pima Jesus jağepũğ ma o'e kapurũğ pe. Imẽnpit kobe dağayũ iodi bicũğ pe o'e ip—ceweju etaybitbinayũ. ⁴⁸ Jesus ip o'jojojo—kobe dağayũ—tibicũğ peayũ. Pipim jekoykoy o'e ip kabido o'subidoajẽm topabe buye.

O'ju cekay ip kabiakabia'i bima—kaxi jẽm awap ma. Kuyğu o'ju tibicũğ peayũ kay. O'kop co'a dağwi. Idibi adopa dağ xĩğxĩğ o'ju. Cekay ip o'ju. ⁴⁹ Jesus o'jojojo ip idibi adopa dağ xĩğxĩğ pima. Tũybe ite axik iãn o'e ip. Jesus co buje soat ip o'jewãwã jeparara pibun. ⁵⁰ Iparara jĩjã ip o'e.

— Eya'õcam cuy epesop! Eypararam ғu juy! Õn ã! — Jesus o'e.

⁵¹ Ibocewi Jesus oõm kobe be ceweju ip. Kabido o'subido'ũm ġebuje bit. Dao ma o'tipon. Imẽnpuye o'jekuy ip. Yağuybabi'ũm o'e ip. O'jojojo ғu buk ip imẽğat. ⁵² Ixe kabido o'subidomupon iap o'jojojo ip. Inaka tekus Deus a'õbacaap kuğ jekukum iap kay itabut ғu ip. Pão'a o'yamu'acoğ iap o'jojojo ip. Inaka:

— Ka'ũma ma ite jo'i ya'õbuyxi — i'ũmğu o'e ip. Itabut ғu o'e ip cekay.

⁵³ Iodi mudek puje ip, Jesusyũ oajẽm Genesaré eipi be. O'jemũğ ip ebikopap pe. Kobe ip o'ğukirik ka'oririt pe.

⁵⁴ Kobe bewi ijēm isum ma ip itaybit o'e teyūku Jesusyū iam ibo ka watwat. ⁵⁵ Daudaum o'ju ip uk'a'a dağ iwātaxipipiyū dakoykoy. O'tujowat ip Jesus kay. Dobaptup ceje o'tujowat ip. Iwātaxipipiyū o'tujowat ip adeayū o'e “Jesus omuyku ijoce” iap pe. ⁵⁶ Ağoka dağ Jesus oeku, ikaboğatka dağ tak, biopak kukukayū ka dağ tak. Yajēm puje jebureyū iwātaxipipiyū o'jomōğ je'aweroroap pe.

— Āğ esay ukpi oceğucay — io'e ip Jesus pe. Soat ip o'je'ada o'ğucay'iyū. Soat iwātaxipipiyū xipat o'e.

7

¹ Fariseuyū o'je'awero ip Jesus kay, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak—Jerusalém ka bewiyū. ²⁻⁴ Aypapayū'üm'üm ekawēn tağ jekuku'uk osodop ip Fariseuyū, soat warara'acayū Judeuyū dak. Jebu'isu bima dak ip jebuwuywuy'uk ma osodop. Tūybe ade em wuybuwuy'üm pima wuykêrē Deus xe iān o'e ip. Imēnpuye ade em jebuwuy'üm pima, o'jekōn ğu ip. Tarekrek pupuap pewi jepit puje, o'jekōn ğu ip ade em jebuwuy'üm pima. Ade ma ajojoyū'üm'üm ekawēn tağ jekuku'uk osodop ip—kuyjeayū'üm'üm ekawēn tağ. Imēnpuxim soat em ma kopo'abi wuywuy'uk ip osodop, kamuti'abi wuywuy'uk tak ip osodop, kajarão'abi wuywuy'uk tak ip osodop. Jesus eju etaybitbinayū bit ade em'ūma o'jewebuwuy jekōn pima—pūğ em ā. Fariseuyū iboap o'jojojo.

⁵ Gebuje Fariseuyū o'jekawēn Jesus eju, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Eweju etaybitbinayũ wuyajojoyũ'ũm'ũm ekawẽn tag ġu jekukum — io'e ip cebe. — Cedağ ġu ip jekukum. Ade em'ũma jewebuwyuwuy'uk ip jekõn ân — io'e ip imuymuy ip.

⁶ Gebuje Jesus o'jekawẽn ceweju ip. Ixeyũ o'ğukorẽm.

— Kuyje ma juk Isaías emuwẽn icẽmãn — io'e. — Imẽn o'e jemudupmubararaktup pe:

Deus e'em:

“Deus kay oceju” i napa ma e'em iteyũ wuyjuyũ, i. Imẽnpit okay ġu ip, i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus. ⁷“Ën xipat,” i te'e ma e'em ip owebe, i. Imẽnpit xipat ġu õn ip cexe, io'e Deus, io'e Isaías. “Deus ekawẽn eymutaybitbin oceju bit,” i napa ma e'em ip. Imẽnpit wuyjuyũ ekawẽn acã adeayũ mutaybitbin ip, i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus.

⁸— Eyju Deus ekawẽn iwatiwan aypapayũ'ũm'ũm ekawẽn tag eyeku am — io'e Jesus Fariseuyũ be, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ be dak.

⁹— Deus ekawẽn kay ġu eyju—aypapayũ'ũm'ũm ekawẽn kay acã! Jewexe eyetaybit cĩcã! — io'e.

¹⁰⁻¹³— Moisés o'e kuyje:

Xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i.

Waram o'e ġuto:

Jebay muymuy'ukat cuy epeyaoka—jexi muymuy'ukat tak, i.

Imẽn Moisés o'e — io'e. — Imẽn eyju warara'acayũ muwa'ũm'ũm cebay buywat am, ixi buywat am tak. “ ‘Dinheiro kuka adi oğũm eywebe eybuywat am,’ i juy epe'e eyebay be,” i eyju bit e'em warara'acat mukũyjom — io'e Jesus. “ ‘Imẽnpit

ibo edinheiro oğũm cuy Deus pe,' i juy epe'e eye-bay be," i'e'em eyju bit warara'acat mukũyjojom — io'e Jesus. — “ ‘Gasũ iba'ore owebe eybuywat am,' i juy epe'e cebe ip,” i eyju e'em imukũyjojom ip — io'e Jesus. — Imẽn eyju Deus ekawẽn kay ġu. Deus ekawẽn ġu warara'acayũ mutaybitbin eyju—eyekawẽn acã. Deus ekawẽn tağ ġu eyju jekukum—eyekawẽn tağ acã. Soan eyju e'em cedağ'ũmãn — Jesus o'e Fariseuyũ be.

¹⁴ Gebuje Jesus waram adeayũ o'tomuwã jew-ekay.

— Eya'õpicũğcũğ cuy apẽn õn em iap kay — io'e cebe ip. — Eyetaybin cuy epesop! — io'e. ¹⁵ — Wuywebe iõmõmap ġu wuyukẽrẽrẽrẽn—wuybinũn peat acã! — io'e. ¹⁶ — Wekawẽn eyetaybit pin pima, xipan cuy eya'õpicũğcũğ! — io'e.

¹⁷ Jesus o'jẽm adeayũ xewi.

Gebuje oõm uk'a be jewaju etaybitbinayũ eju. O'jekawẽn ip cewaju—Jesus eju.

— “Wuywebe iõmõmap ġu wuyukẽrẽrẽrẽn—wuybinũn peat acã,” i kuy ece adeayũ be — io'e ip. — Iba'arẽn ekawẽn ocexe — io'e ip.

¹⁸⁻¹⁹ — Eyju dak eyetaybit ġu du wekawẽn? io'e. — Adeayũ-buxim wekawẽn pa'arẽn tu eyxe? — Jesus o'e. — Eya'õpicũğcũğ cuy epesop wa'õ kay. Eyxat õmõm eybinũn pe ġu—eydada be acã! Guyjom cẽmcẽm ġu to eywebewi — io'e. — Imẽneju eyxat ġu eymukẽrẽrẽrẽn — io'e. Jesus iboam i'e buje “Soat i'opi ġu wuywebe” iam imutaybin ojuy ip o'e.

20 — Ixat ġu ijodiacat mukērērērēn — io'e. — Ijodiacat ikērēat mujurūgrūġ soat em ikērēat kay ġebum puye — io'e. 21 — Soat em ijodiat ġebum ikērēat kay. Imēnpuye soat em ikērēat kay jewaġuydadam ip: aoyū kaykay dak ip, warara'acat pubut tujupa'um'um tak ip; warara'acat aokakam tak ip, 22 warara'acat tayxi kaykay dak ip; itabikuku dak ip warara'acat pubut kay; ikērēat mujurūgrūġ tak ip; napapa'uk tak ip; warara'acat muġuykuku ojuy dak ip; cekawēnkērē dak ip; itabutkarey dak ip; warara'acat awēġtatam tak ip; yoboġan pin tak ip; yaġuyba'arēm tak ip — io'e Jesus. 23 — Ijodiacat ikērēat mujurūgrūġ jexat o'om puye ġu—soat em ikērēat kay ġebum puye acā — Jesus o'e.

Imēn Jesus jewējuayū o'ġutaybitbin

24 Ibocewi Jesus o'ju Tiro ka kay, iġo ka tēġatka kay dak. Oōm uk'a be jenuy ām. Ibu'u osunuy warara'acat pe itaybit am Jesus omuy ijoce iam. Imēnpit cemunēm pa'ore osunuy.

25 Gebuje Jesus uk'a be omuy iam o'jekūyjo ayacat. Ixe ayacat it axik kuġ osunuy jewebe—ayacat'it'it. Je'it mu'adaap ojuy o'ju Jesus kay. O'jēġ'aecōġcōġ cewap. 26 Grego a'ōm kawēnwēn'ukat osunuy ayacat. Judeu ġu osunuy. Sirofenícia eipi bewiat osunuy.

— O'it axik kuġ — io'e. — Eġujēm cuy cebewi — io'e Jesus pe.

27 — Ap! — io'e. — Judeu ġu ēn — io'e. — Koap puk ōn webekitkit puywan—Judeuyū buywan. Guyjom acā Judeu'ūmayū osubuywan — io'e. — Cedaġ ġu wuywebe webekitkit xat pum iūm ām akurice be. Icēm ġu du? — io'e Jesus ibuyxijom.

28 — Icēmān ěn e'em, Kariwa — ayacat o'e. — Imēnpit akuriceyũ bekitkit pi nōmnōm acap wiwim mesa diotpe — io'e. — Ōn tak ewebe obuywacap wiwim akurice be ibi nōmnōm acap wiwiap puxim — io'e ayacat.

29 — Icēmān ěn e'em — io'e. — Imēnpuye juy eceptit eduk'a kay — io'e. — Axik kuy oġujēm e'it pewi — io'e.

30 O'jepit je'it kay. Je'it o'tobuxik po'i jexexecap pe. Axik kuy o'jēm cebewi. Xipat o'e.

31 Gebuje Jesus o'jēm Tiro ka tēġatka bewi. Jepit-pin pima o'kap Sidom ka daġ, 10 beatka daġ tak. O'ju iodi kay Galilėia eipi beati kay.

32 Gebuje ibureyũ ya'ōpi'ūmat o'tujowat Jesus kay. Ya'ōpi'ūmat ya'ōbabi'ūm tak osunuy.

— Ebu juy esubumōġ ya'ōpi'ūmat pe imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

33 Gebuje Jesus ya'ōpi'ūmat o'tujowat adeayũ parakpewi. Jaġepũġ ma o'tujowat. O'jewebumuy ya'ōpi'ūmat a'ōpi be. O'jexi. Jebidim ya'ōpi'ūmat kō o'sukōmucay. 34 Kabi kay jeapũnapũn pima, o'jepidowat.

— Efatá! — Jesus ja'ōm o'e cebe.

(Efatá “a'ōpi juy ja'ōpietok” iape). 35 Ya'ōpi'ūmat o'jea'ōpietok ġebuje. O'jekōewut tak. Xipan o'e jekũyjom. Xipan o'e kawēnwēn tak. Jesus o'jepit adeayũ kay ya'ōpi'ūm tũlbit eju.

36 — Jesus ya'ōpi'ūmat a'ōpi o'ya'ōpimutok iap awēġ epeguwēn ġu warara'acayũ be — io'e Jesus adeayũ be.

Imēnpit biġ ma ip o'ġuwēnuwēn yawēġ.

37 Yawēġ coco'ukayũ itabēġbēġ o'e ip ijom.

— Xipan acã xeku e'em — io'e ip jewewebe. — Ixe a'õbi ya'õpi'ũm tũibiyũ jekũyjojom o'e ġasũ bit. Ixe a'õbi ya'õkẽrẽ tũibiyũ xipan kawẽnwẽn o'e ġasũ bit — io'e ip.

8

¹ Guyjom ġuto adeayũ oajẽm Jesus kay. Ebaþũġ kabiabun ixeyũ mutaybitbin osunuy Jesus. Ixat ip oi'ũm. Jesus jewegu etaybitbinayũ o'tomuwa jewekay.

² — Wetabotaidabotbot iteyũ kay — io'e. — Xepxep xet oweju ip jekukum. Ġasũ bit ixat'ũmġu ip o'e — io'e. ³ — Jeduk'a kay ip imuypit puje, e daġ ma kuka juk ip o'tao'ũm'ũm repibun — io'e. — Pũġpũġ wũywi oajẽmjẽm — Jesus o'e jewegu etaybitbinayũ be.

⁴ — Apẽn iteyũ xan acejat? Ka'ũmġu ijoce — io'e ip Jesus pe.

⁵ — Pebũrũ'a eyju pão'a kuġ? — Jesus o'e.

— 7 be ma — io'e ip.

⁶ — Epabik cuy ipi ju — Jesus o'e adeayũ be—jexat kuġ'ũmayũ be o'e.

Ġebuje Jesus ixan o'jat. 7 be o'yabu pão'a.

— Bay, ẽn xipat — io'e. — Eyaũm ocexat'am pão'a — Jesus o'e Deus pe.

Pão'a o'yadakat. O'yamu'acoġ cĩcã. Ya'ade jĩjã o'e.

— Juku. Epeyaũm cuy adeayũ be — io'e Jesus jewegu etaybitbinayũ be.

Yaũmũm o'e cebe ip ixeyũ be yamu'ẽ'ẽ ãm adeayũ be. O'yamu'ẽ'ẽ ip cebe ip. ⁷ Axima kuġ o'e ip pũġpũġ ma.

— Bay, ěn xipat — io'e. — Axima eĝũm ocewebe — Jesus o'e Deus pe.

— Judaku — io'e. — Epeĝũm cuy adeayũ be — io'e jewēju etaybitbinayũ be. O'yamu'ě'ě ip adeayũ be.

⁸ Gebuje soat ip o'jo'o'o adeayũ. Ibeĝbeĝ o'e ip Jesus pão'a o'yamu'acoĝ puye. Ceweju etaybitbinayũ cepoyat o'jat ip. Axima epoyat o'jat ip, pão'a epoyat'a dak. ⁷ be o'yamunopapũn ip cepoyan yoba'a. ⁹ Ade jĩjã wuyjuyũ o'jo'o'o. Ebadipdip mil o'jo'o'o.

Gebuje Jesus adeayũ o'ĝuypit ip tuk'a kay. ¹⁰ Ixe oõm kobe be jewēju etaybitbinayũ eju. O'ju ip Dalmanuta eipi be.

¹¹ Fariseuyũ o'ju Jesus kay. Jesus buyxijo ojuy ip o'ju.

— Ocewebe i'e ba'oreat cuy eĝubapuk ocewebe — io'e ip. — Iboap co buje, acetabun ěn Deus xewiat iap kay — io'e ip cebe.

¹² Imẽn o'e ip Jesus buyxijoap ojuy. Jesus iĝuycũĝ o'e jekay itabut am ibu'u ip puye.

— Ap! — io'e cebe ip. — Eyju e'em “Ocewebe i'e ba'oreat cuy eĝubapuk ocewebe,” i — io'e. — Imẽnpit eybu'u'u eyetabut am okay. Imẽnpuye eywebe i'e ba'oreat oĝubapuk ĝu eywebe — io'e.

¹³ Ibocewi Jesus Fariseuyũ o'suiwat. Oõm kobe be. O'ju wĩnãbu jewēju etaybitbinayũ eju. ¹⁴ Pũĝ'a ma pão'a kuĝ o'e ip kobe be. O'yaĝuyba'ũm ip wara'at'a dujowat am jexat'am. ¹⁵ Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Fariseuyũ epão'a muyuhuhuptõm kay ĝu juy epesop, Herodes ebekitkit epão'a muyuhuhuptõm kay ĝu dak — Jesus o'e.

16 — Apēnpuye dak ixē kawēnwēn oceweju pāo'a muyuhuhaptōm? — io'e ip jewewebe. — Imēn kawēnwēn oceweju pāo'a kuḡ'ūm puye wuyju — io'e ip.

17 Jesus itaybit o'e apēn ip o'jekawēn jewewebe iam. Imēnpit pāo'a muyuhuhaptōm i'e buje, Fariseuyū emumutaybitbinap i'e ojuy osunuy.

— “Pāo'a kuḡ ḡu wuyju,” i'ūmḡu juy epe'e! — io'e. — Wekawēn pa'arēm tu eyxe? Eyetaybit ḡu du? — io'e. 18 — Eyetaybit ḡu eyetate ma'ḡu. Jekūyjojom ḡu eyju, eya'ōpiehe ma'ḡu — io'e. — Eyaḡuyba'ūm wa'ōbacaam ma pāo'a oyamu'acoḡ iap kay — io'e. 19 — Pāo'a oyaūm 5000 beayū xat'am iap kay ḡebum ḡu du eyju? Pebūrū'a yoba'a epeyamunopapūnpūn yaepoyan? — io'e cebe ip.

— 12 beat'a yoba'a — io'e ip.

20 — Gebum ḡu du eyju 7 be pāo'a oyaūm 4000 beayū xat'am iap kay? — io'e. — Pebūrū ico epeḡunopapūnpūn yaepoyan? — io'e.

— 7 be ico — io'e ip.

21 — Eyetaybit ḡu du ka'ūmān ma iba'ore owebe iam? — io'e Jesus.

22 Jesus oajēm Betsaida ka be jewēju etaybitbinayū eju. Iḡo ka watwat aḡokatkat o'tujowat Jesus kay—ita'ūmat.

— Ita'ūmat cuy eḡucay imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

23 Gebuje Jesus ita'ūmat o'subaixik. O'tujowat aḡoka bewi. Jebidi o'timōḡ ita'ūmat eta be. Jebu o'subumōḡ cebe.

— Ijojom tu ēn? — io'e.

24 Ita'ūmat o'jeak.

— Aḡokatkayũ jojom õn — io'e. — Imēnpit awaydip co'i ip cūḡcūḡ oxe — io'e.

²⁵ Jesus jebu o'subumõḡ ma'ḡuto ita be xipan ḡu ijojom puye. Kabia o'e ijojom ḡebuje bit. Xipan o'e ijojom.

²⁶ Gebuje Jesus ita'ũm tũibit o'ḡuypit tuk'a kay.

— Ecepit cuy eduk'a be — io'e. — Eju ḡu juy ikaboḡatka kay — io'e.

²⁷ Gebuje Jesus o'ju jewēju etaybitbinayũ eju. O'ju ip aḡoka kay ika'ĩcatka kay. Cesaréia eipi daḡ o'kap ip—Filipe eipi daḡ. E daḡ pima ip o'jekawēn ceweju ip.

— Abu xe'e õn wuyjuyũ xe? — Jesus o'e cebe ip.

²⁸ — “Teku waram ḡuto o'jetait'iat,” i'e'em ip soat wuyjuyũ — io'e ip. — “Teku João Batista—waram ḡuto o'jetait'iat,” i pũḡpũḡpũḡ e'em — io'e ip. — “Teku Elias—waram ḡuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayũ — io'e ip. — “Teku kuyjeat—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat—waram ḡuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayũ — io'e ip.

²⁹ — Abu õn eyxe bit? — io'e.

— Ēn Cristo—Deus emunaē ãn — Pedro o'e.

³⁰ — Omuwēn ḡu juy epe'e — io'e Jesus. — Adeayũ be: “Teku Deus emunaē,” i ḡu juy epe'e cebe ip — io'e.

³¹ Jesus jaokaap o'ḡuwēn jewēju etaybitbinayũ be.

— Soat waḡo õn — io'e. — Ipiatpi'ajom cĩcã õn — io'e. — Judeuyũ kukukayũ okay'ũm cĩcã je'e, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ dak, Judeuyũ epaĩyũ kukukayũ dak — io'e. — Oookaat ip. Xepxep xet kap puje waram ocetait — io'e Jesus.

³² Cekawēnbapuk cīcā o'e cebe ip.

Gebuje Pedro Jesus o'tujowat warara'acayū xewi.

— “Oaokaat ip,” i'ūmḡu juy ece! — io'e Jesus pe.

³³ Jesus o'jekorepēn. Warara'acayū jojom pima, jewēju etaybitbinayū jojom pima dak, Pedro o'ḡukorēm.

— Mūḡ ece! — io'e. — Satanás ekawēn puxim ēn kawēnwēn. Satanás tak ibu'u owebe we'ū ām adeayū beam! Deus aḡuy daḡ ḡu ēn jewaḡuyḡuy—Satanás aḡuy daḡ acā — io'e.

³⁴ Gebuje Jesus adeayū o'tomuwā jewekay, jewēju etaybitbinayū dak. O'jekawēn ceweju ip.

— Oweju jeku pin pima, eywekay ma eyaḡuyba'ūm cuy; eybu'um ḡu dak cuy je'ū ām owebeam; wa'ō daḡ tak cuy epeku — io'e.

³⁵ — Eybu'u je'ū ām owebeam pima, epe'ū'ū. Owebeam ey'ū buje bit, soat em eyetait epesop kabi be eye'ūap tomukadi, kawēn idipat muwēn ām eye'ū buje dak — io'e. ³⁶ — Ajo-kuḡ tak epesop soat tarekrek kuḡ ipi daḡat kuḡ, eybiōḡbuk ipiatpi'ajojoap pe imēnpit? Ka'ūma kuḡ ma! — io'e.

³⁷ — Tei'ūmḡu soat em Deus xe wuydopapteim.

³⁸ Gasūacat ikērēat mujurūḡrūḡ. Deus kay jetabucap o'jepere ip. Okay'ūm cīcā ip. Wa'ō kay ḡu dak. Soat waḡo ōn. “Jesus ebekitkiyū ḡu oceju bit,” i'e'em ip. Wepit puje ōn tak “Webekitkiyū ḡu eyju,” i oce'e cebe ip. Ocepit ma. Idip cīcā je'e wepicap. Deus ekawēn tojtjot'ukayū eju ocepit—idip cīcāyū eju — io'e.

9

1 — Deus soat kukukan pima ka'ũma ma ixex jo'ian je'e ya'õbacaan. Ixe xe ma epesop ixex soat kukukan pima. Ijo'ũm puje epe'ũ'ũ ġu pũġpũġ ey'in — io'e Jesus.

2 5 xet kap puje Jesus Pedro o'tujowat jewēju, João dak, Tiago dak. O'ju ip co'a kay—yaumat'a kay. Oajēm ip. O'jeu ip.

Gebuje Jesus o'jewemuwarurun itabun ip. 3 Cesay isopsep cĩcã o'e. Irut cĩcã o'e. Iba'ore wuywebe say murun am cesay rucap co'iam.

4 Gebuje aypapayũ'ũm'ũm o'jebapuk iboce. Kabi kadiwi o'jebapuk ip. Moisés o'jebapuk, Elias dak.

5 Kawēnwēn osodop ip Jesus eju. Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat, xipat wuyju ijoceam — io'e Pedro. — Ebpũġ xijap cuy ocejomõġ—pũġ edopam, wara'at Moisés dopam, wara'at Elias dopam — io'e.

6 Itaybit ġu o'e jede am jeparara pibun. Pedro bureyũ dak iparara ip o'e. 7 Kabikerereat o'jebapuk. O'ġuba'arēm ip Jesusyũ.

Gebuje Deus o'jekawēn kabikerereat pewi.

— Teku okpot — io'e. — Ikukpin cĩcã oxe. Eya'õpicũġcũġ cuy epesop ya'õ kay — io'e.

8 Ceweju etaybitbinayũ jeakaġ pima, xepxepayũ o'jeu ma'ġuto—kabi kadiwi oajēm'iaiyũ. Wara'acat ġu o'jojojo ip—Jesus acã.

9 Gebuje Jesus o'jekawēn jewēju etaybitbinayũ eju. Co'a daġwi kopkom pima o'jekawēn ceweju ip.

— Gasũ ġu juy epejojoioiap epeġuwēn adeayũ be — io'e. — Soat waġo õn — io'e. — We'ũ

buje waram ocetait. Waram wetait puje acã juy epeɣuwēn epejojoioiap — io'e.

¹⁰ Imēneju kūyjobit osodop ip Jesus a'ō kay. O'jojoioiap o'ɣuwēn ɣu ip warara'acat pe. Imēnpit jeweweju ma ip o'jekawēn.

— Apēnpuye ixe o'e “Waram ɣuto ocetait,” i? — io'e ip jewewebe ma.

¹¹ — Apēnpuye Moisés ekawēn ocemutaybitbin'ukayū e'em “Elias koam omuyku,” i? — io'e ip Jesus pe.

¹² — Icēmān ōn e'em eywebe — Jesus o'e. — Elias co'iat koam omuyku adeayū muisun ām. Adeayū aɣuymuwarurun je'e itabut am ip Deus kay — io'e. — Kuyje omuwēɣaptup ip o'tupmubararak. Imēn e'em ibodup:

Ite ipiat supi'ajo jījā, i. Warēmtaɣ ma ip ixe jukuk, i. Itakoma jījā je'e ip cekay, i'e'em ibodup — io'e Jesus.

¹³ — Icēmān ōn e'em eywebe. Elias co'iat kuy oajēm. Warēmtaɣ ma ip o'jukuk. Ikērēm cīcā ip o'jukuk — io'e Jesus. — O'ɣudadaibotbon cīcā ip. Kuyjeatup ekawēn taɣ ikērēm ip o'jukuk — io'e.

¹⁴ Warara'acayū kay, jewēju etaybitbinayū kay yajēm puje, ade jījā wuyjuyū o'jojojo yakokoreren ip. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū Jesus eju etaybitbinayū a'ōxikxiɣ o'e ya'ōberen.

¹⁵ Jesus co buje adeayū itabēɣbēɣ o'e ip ijojom. O'jedau ip cekay—Jesus kay.

— Ajēm tu? — io'e ip Jesus pe.

¹⁶ — Oajēm — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju oweju etaybitbinayū a'ōxikxiɣ? — io'e.

¹⁷ — Ocemutaybitbin'ukat, axik opop okpot pe — io'e pūɣ. — Ixe axik okpot a'ōmu'ūmu'ūm,

ya'õpimu'ũmu'ũm tak. ¹⁸ Axik pe ixē bu buje, okpot muy'at'an. Ibidopabok cẽmcẽm ibi bewi dak, jenũyekũnũykũnũy dak, ibaca'ũm e'em tak — io'e cebay. — Imẽnpuye okpot otojot ekay. Ajẽm awap “Axik cuy epeğujẽm okpot pewi,” i juk oce eweju etaybitbinayũ be. Imẽnpit iba'ore o'e cebe ip imujẽm ãm — io'e Jesus pe.

¹⁹ — Eyetabut ġu Deus kay — io'e adeayũ be. — Puğũn oğuy eyxe? Ade koato eyxe oğuy bima dak, kuka eyetabut'ũm ma epesop okay — io'e. — Yaypan'isuat cuy epetojot okay — io'e Jesus cebe ip.

²⁰ Imẽnpuye yaypan'isuat o'tujowat ip.

Jesus cõ buje, axik yaypan'isuat o'ğukutukutu jĩjã. Ipi ju o'at. O'jejorojoro dak ipi ju. Ibidopabok o'jẽm ibi bewi.

²¹ — Puju ku ite ekpot o'e imẽn? — io'e Jesus cebay be.

²² — Bekin pin ma — io'e. — Ade em imuy'at'an daxa be. Imu'akõmkõm idibi be imuy'ũap ojuy. Etabotaidabotbon cuy eğuy ocekey — io'e. — Ocebuywan cuy ece ewebe i'e but pima — io'e.

²³ — “I'e but ewebe bima,” i'ũmğũ juy ece! Okay etabut pima etaybit ece'e soat i'e but owebe iam — io'e Jesus.

²⁴ — Wetabut cĩcã ġu — io'e cebay. — Wetabutsũ ma. Obuywan cuy ece wetabut cĩcã am — io'e ya'õberen ġebu je bit.

²⁵ Adeayũ o'jedau cekay ijo am. Ixeyũ jo buje, Jesus axik o'ğukorẽm.

— Ejẽm cuy cebewi — io'e wuyjuyũ a'õmu'ũmu'ũm'ukat pe, ya'õpimu'ũmu'ũm'ukat pe. — Waram pit eõm ġu juy cebe — io'e.

26 Gebuje axik o'jewāwāwā ya'õberen. Ixe dak yaypan'isuat o'gukutukutu jĩjã. O'jẽm cebewi. Yaypan'isuat ce'ũat puxim o'e. Imẽnpuye:

— Oe'ũ teku — io'e adeayũ.

Tũybe ce'ũ iãn o'e ip.

27 Imẽnpit Jesus yaypan'isuat o'subaixik. O'gu'agobucẽg. Yaypan'isuat o'ã. Xipat o'e.

28 Ukã be Jesus õm puje, ceweju etaybitbinayũ o'jekawẽn ceweju.

— Apẽnpuye ocewebe axik mujẽm pa'ore o'e? — io'e ip.

29 — Soat em ma Deus eju kawẽnwẽn'uk'ũm pima, iba'ore wuywebe ite buximat mujẽm ãm — Jesus o'e.

30-31 Jesus waram guto je'ũap o'guwẽn je'ũm awap. Jesus Galilía eipi dağ oeku jewēju etaybitbinayũ eju. Imutaybin ojuy ip oeku. Imẽnpuye ibu'u o'e warara'acayũ be itaybit am poce omuy iam.

— Soat wağõ õn — io'e. — Oũm ip okay itakomaayũ be — io'e Jesus. — Oaokam ip. Xepxep xet kap puje bit, waram ocetai — io'e Jesus.

32 Imẽn imutaybin ojuy o'e. Imẽnpit pẽgape ite o'e iam itaybit gu o'e ip. Ade em cuk adi o'e'e cebe: — Ekawẽn pa'arẽm ocexe — i. Imẽnpuye ibisũsũn o'e ip “Pẽgape ãn e'em” i'e am cebe.

33-34 Ibocewi Jesus o'ju Cafarnaum ka be jewēju etaybitbinayũ eju.

E dağ pima jewa'õxixiğ ip.

— Õn ma warara'acat podi ma wa'õbuyxiat! — io'e ip soat.

Oexexe ip Cafarnaum ka be.

Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip. Ukā be bima o'jekawēn ceweju ip.

— Apēn cuk epe'e eyewewebe e daḡ pima? — io'e.

O'jede ḡu ip, e daḡ pima “Ōn ma warara'acat podi ma wa'ōbuyxiat,” i juk o'e ip puye. O'jewemusūsūn ip jede am.

³⁵ Jesus oabik.

— Eya'ōpicūḡcūḡ cuy — io'e. — Yoboḡan pin pima, yopican cuy epesop. Soat puywatwan tak cuy epesop — io'e Jesus.

³⁶ Ixe dak bekicat o'subuijik. O'tujuajēm cepidase ip. O'yakobot. O'jekawēn ma'ḡuto jewēju etaybitbinayū eju.

³⁷ — Bekitkit xipan cuy epejukuk, eyju webekitkit puye — io'e. — Xipan bekitkit kuḡ pima, xipan okuḡ tak epesop. Xipan okuḡ pima, xipan omudocat kuḡ tak epesop — io'e Jesus.

³⁸ Gebuje João o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — Aḡokatkat cuk ocejojo — io'e. — Ibiōḡbuk kērēat mujēmujēm o'e ijodiacayū bewi “Jesus a'ōbi ōn jemujēm,” i'e'em — io'e. — “Imēnmēn ḡu bit,” i juk oce cebe, ixe wuyweju jekuku'uk'ūm puye — io'e.

³⁹ Imēnpit Jesus o'jede:

— “Imēnmēn ḡu bit,” i'ūmḡu juy epe'e cebe — io'e. — Wa'ōbi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuḡ pima, dao ḡu kuka omuy — io'e. ⁴⁰ — Wuykay itakoma'ūmat wuykadiat — io'e. ⁴¹ — Icēmān ōn e'em eywebe. Wara'acat idibi tiūm eywebe tikōn ām eyju Cristo ebekitkit puye. Deus tak xipacat je'ḡūm cebe — io'e.

42 — Bekicat mubu'un puje okay itabut am, ikērēat mujurūgrūḡ eyju, okay itabucat mubu'un puje. Imubu'un puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat eykay. Imēn ey'e awap, xipat kuka juk o'e wita'a yaboḡat'a mukirik am eyaḡobu eju idibi be ey-muakōm. Imubu'un'ūm piam Deus kuka juk ipiat o'supi'ajoat ḡu eywebe — io'e. 43 — Eybum ikērēat mujurūgrūḡ pima, epeyewebudakat cuy — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūḡpu bima dak. Xipat ḡu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe xepxepu ma—daxa epirēm'ūmap pe — io'e. 44 — (Iboce iohe ḡu—soat em ma ierep. Daxa dak jepirēmṛēm ḡu). 45 Ikērēat mujurūḡ ām soat em eyju buje, epeyeweidakat cuy — io'e cebe. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be eyeicuḡ tak. Xipat ḡu kuka o'e eywebe eyxik am ipiat'ajojoap pe xepxep im ma — io'e. 46 — (Iboce iohe ḡu—soat em ierep. Daxa dak jepirēmṛēm ḡu). 47 Eyetam ikērēat mujurūgrūḡ pima, epeyeweta'uk cuy! — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūḡ etam tak—soat ma Deus a'ō kay iap pe. Xipat ḡu kuka o'e eywebe eyxik am daxaboḡ pe xepxep eta bima — io'e. 48 — (Iboce iohe ḡu—soat em ierep. Daxa dak jepirēmṛēm ḡu. Iboceayū soat em ipiatpi'ajojom e'em) — io'e Jesus.

49 — Wuyju puybit muyunuyun iḡēmap puxim. Imēnpuxim Deus tak ipiat pi'ajoan wuywebe, wuywebe ikērēat mujurūḡap puxixim — io'e. 50 — Kawta tayu bima, xipat cīcā. Tayu'ūm pima bit, xipat ḡu. Apēḡām tak takuḡ kuka acesop? Taxik am acā. Kawta tayuat pit xipat. Xipan cuy epeyewekuk eyju dak — io'e.

10

¹ Jesus oajēm Judéia eipi kay. Jordãodi wĩnãbu oajēm.

Gebuje ade jĩjã wuyjuyũ o'je'awero ma'guto Jesus kay. Adeayũ mutaybitbin'uk osunuy iap puxim imutaybitbin ma'guto o'e waram.

² Fariseuyũ oajēm. O'jekawẽn ip ceweju ya'õmukorēm ojuy.

— Wuyawẽwẽap ekawẽn tağ tu wuytayxi epereperem? — io'e ip Jesus pe.

³ — Apẽn wuy'ajore Moisés o'e kuyje? — io'e.

⁴ — “Eytayxi epere ojuy bima otayxim ġu ece ġasũ bit iaptup cuy epetupmubararak cekay,” i juk o'e Moisés — io'e ip. — “Epetupũm cebe eytayxi be. Tup ũm puje, xipat eytayxi epere am,” i juk o'e Moisés — io'e ip Jesus pe. — Itayxi epereap cũğ ma osunuy Moisés xe. Pãm exe? — io'e ip cebe ya'õmuwarurunap ojuy.

⁵ — Moisés imẽn o'e eybu'u jĩjã ya'õ dag jekum puye — io'e Jesus. ⁶ — Kuyje bit imẽn ġu o'e. Kuyje Deus soat o'ğugẽ — io'e. — Ağokatkat o'ğugẽ, ayacat tak. Ixeyũ o'ğugẽ xepxem ma jekuku am.

⁷⁻⁸ Imẽnpuye jetayxi bu buje, ağokatkat cẽmcẽm jebay duk'a bewi. Jetayxi eju cucum. Jektop pu buje ayacat tak cẽmcẽm jexi duk'a bewi. Jektop eju cucum. Xepxep ma ip. Imẽnpit pũğat puxim ip o'e jewekuğ soat em jeweweju ip cucum puye. ⁹ Deus xe ip pũğ ma. Imẽnpuye eytayxi juy epeyepere ġu — io'e Jesus.

¹⁰ Guyjom uk'a be oõm ma'guto Jesus, ceweju etaybitbinayũ dak.

— Ekawēnpa'arēm ocexe — io'e ip Jesus pe.
— Ocetayxi epeream cuy ocemutaybin — io'e ip cebe.

¹¹ — Ağokatkat jetayxi epere buje wara'at pu am jetayxim, ikērēān e'em koapat pe—jetayxi be — io'e. ¹² — Imēnpuxim ayacat jektop epere buje wara'at pu am jektom, ikērēān e'em koapat pe jektop pe — io'e cebe ip.

¹³ Iboceayū je'iyū o'tujowat ip Jesus kay Deus cuy xipan jeykuk i'e am.

— Bekitkit ġu juy epetujowat Jesus kay — io'e ceweju etaybitbinayū bit cebe ip.

¹⁴ Jesus itakoma o'e jewēju etaybitbinayū kay bekitkit tujowat ojuyacat o'ğukorēm rēm ip puye.

— “Bekitkit ġu juy epetujowat Jesus kay,” i'ūm ġu juy epe'e — io'e cebe ip. — Āğ jeedot ip okay — io'e. — Ixeyū buximayū jeeōm kabi be soat Deus a'ō kay kūyjobit pima. Jeeōm ip ibu'u'ūm puye ip Deus pe jekukan — io'e. ¹⁵ — Icēmān ōn e'em eywebe. Bekitkit ibu'u ġu Deus pe jekuk an. Deus pe eykuk an eybu'u bima, Deus xe ġu epesop soat Deus a'ō kay kūyjobit pima — io'e.

¹⁶ Bekicat o'yakobot. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, xipan cuy iteyū bekitkiyū ejukuk — io'e.

¹⁷ Ibubut adeat o'ju Jesus kay. Jesus cu ojuy bima ağokatkat daudaum oajēm cekay—yaypan'isuat. O'jēğ'aecōğcōğ cewap, Jesus ya'ōbuyxi cece buye.

— Kariwa, — io'e. — Ēn xipat cīcā. Soat em Deus xe onuy pin wetait. Apēntak oce soat em cece onuy ām? — io'e Jesus pe.

18 — Apēnpuye ěn e'em owebe “Xipat cĩcã ěn,” i? — io'e. — Ka'ũmġu xipacat—Deus acã — io'e. 19 — Kuy etaybit apēn Moisés o'e wuye'ajojoyũ'ũm'ũm pe iam — io'e. — Imēn o'e: warara'acat epeyaoka ġu juy, i; wara'acat tayxi kay ġu juy, i dak; eybuku-ruġ ġu juy epesop, i dak; napa ġu juy epe'e, i dak; warara'acat epeġuġuykukuku ġu juy, i dak; xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i dak. Imēn Moisés o'e kuyje. Kuy etaybit ijom soan — io'e Jesus.

20 — Kariwa, soat ijop ekawēn taġ ojekukuku bekin pin ma — io'e.

21 Jesus xe ibubut adeat ikukpin cĩcã o'e.

— Wara'an puk ece ġu — io'e. — Eju — io'e ibubut adeat pe. — Soat ebubut cuy eteida. Ibo juy dinheiro tei'ũma eġũm tadaybocayũ be — io'e. — Imēn e'e buje, ade je'e ebubut kabi be — io'e. — Imēn e'e buje juy ejot oweju — io'e Jesus.

22 Cekawēn co buje iġuycũġ cĩcã o'e. Itakoma dak o'e. Iġuycũġ ma o'jēm Jesus xewi ibubut ade jĩjã buye. Tacup o'e jebubun. O'ju ġu Jesus eju.

23 Imēnpuye Jesus jakokoreren o'jeak adeayũ kay. Ixe dak o'jekawēn jewēju etaybitbinayũ eju.

— Iba'ore jĩjã ibubut adeat òm ãm kabi be — io'e. — Ibu'u jĩjã ip Deus a'õ kay am, itabut cĩcã ip jebubut kay buye — io'e.

24 Ceweju etaybitbinayũ itabēġbēġ o'e ip ijojom cekawēn co buje.

Imēnpuye Jesus o'jekawēn ma'ġuto ceweju ip.

— Tapupuyũ, iba'ore jĩjã ijodiacat òm ãm kabi be. Ibu'u ip Deus a'õ kay am — io'e. 25 — Camelo ikap pa'ore awi daobi'atok taġ. Imēnpit ibodi ma iba'ore ibubut adeat òm ãm kabi be — io'e.

26 Jewaġuymuġēġēm o'e ip.

— Abu be dak jewedaxijo but? — io'e ip.

²⁷ Gebuje Jesus o'jeak cekay ip.

— Wuywedaxijo ba'ore soat em Deus xe wuydop am — io'e cebe ip. — Deus pe bit wuydaxijo but. Soat i'e but Deus pe — io'e Jesus.

²⁸ — Kariwa! Kuy soat ocesuiwat eweju jeku am — io'e Pedro.

²⁹⁻³⁰ — Icēmān ōn e'em eywebe — io'e Jesus. — Eyju okay jījā. Eyju kawēn idipat muwēn pin cīcā soat kaka watwat pe. Imuwēgāp ojuy eybubut epere buje, ade epejat wara'at eybubun. Eyduk'a epere buje, ya'ade epeyabu eyduk'am—100 beat'a. Eywaḡo epere buje, “owaḡo” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eykitpit epere buje, “okitpit” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyxi epere buje “oxi” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyebay epere buje “webay” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eyebekitkit epere buje, “webekitkit” i epe'e adeayū be—100 beayū be. Eykat epere buje ade epejat eykan—100 be. Warara'acayū je'e itakoma eykay. Ipiat supi'ajoat ip eywebe. Guyjom pit Deus xe epesop kabi be. Soat em epesop cexe eyetabēḡ — io'e. ³¹ — Ade ya'ōbuyxiayū'in yopicayūm jeedop ip. Ade yopicayū'in ya'ōbuyxiayūm jeedop ip — io'e Jesus.

³² Waram Jesus je'ūmap o'ḡuwēn. Jeweju etaybitbinayū eju cum o'e e daḡ Jerusalém ka kay. Jesus o'ju koap. Gasū ixeyū o'ju tomuju. Yaḡuybabi'ūm'ūm ip osodop. Iparara osodop ip warara'acayū ixeyū nomujuayū. Jesus 12 beayū o'tomuwā jewekay.

³³ — Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop! — io'e cebe ip. — Jerusalém ka kay cum wuyju. Soat waḡo

õn. Oõm ip okay itakomaayũ be, paĩyũ kukukayũ be, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ be dak. “Ikẽrẽat kuğ ãn Deus xe, ocexe dak,” i je'e ip owebe — io'e. — “Eje'ũ juy,” i je'e ip owebe — io'e. — Judeu'ũmayũ be oõm ip — io'e. ³⁴ — Owaywayway jĩã je'e ip. Jetakomaap pibun ip omuxi. Omupokupok ip. Gebuje oaoka ip — io'e. — Xepxep xet kap puje bit, waram ġuto ocetait — io'e Jesus.

³⁵ Gebuje Tiago oajẽm Jesus kay, João dak. Zebedeu ipotpoyũ osodop ip.

— Kariwa — io'e ip. — Ocemuojuyjuy eğũm ocewebe — io'e ip.

³⁶ — Ajo ojuyjuy eyju oxewi? — io'e Jesus.

³⁷ — Soat kũyjobit a'õkay bima ãğ ocabik exe ixeyũ kuk am eweju—pũğ oce'in eba'at kadi, wara'at eba'ũğat kadi — io'e ip. — Soat kũyjobit a'õ kay iap idip cĩcã je'e — io'e ip.

³⁸ — Ap! — io'e. — Eyetaybit pun'ũma eyju iboap ojuyjuy oxewi. Apẽn osupi'ajo iap puxim tu eyju dak epesupi'ajo? — io'e.

³⁹ — Hm hm — io'e ip. — Oceju dak ipiat ocesupi'ajo ebuxim ma.

— Imẽn ma — io'e. — Ipiatpi'ajojom pima bit, “Ipiat esupi'ajoat ġu juy ocewebe,” i du epe'e? — io'e Jesus.

— Ap! “Ipiatpi'ajoat ġu juy ocewebe,” i'ũmğũ oce'e! — io'e ip.

⁴⁰ — Ha'a — io'e Jesus. — Obuxim ma eyju dak ipiat epesupi'ajo — io'e. — Õn ġu bit e'em: “Abik cuy oba'at kadi oba'ũğat kadi,” i. Webay imẽn i'e but. Ixe ma oweju adeayũ kukayũ nuy ãm

o'ğuxipan. Ixe ma je'e abuyũ jabik iboce iap — io'e Jesus.

⁴¹ Xepxepayũ ekawẽn co buje, warara'acayũ ceweju etaybitbinayũ itakoma o'e ip cekay ip—Tiago kay, João kay dak. ⁴² Imẽnpuye: — Epesot cuy okay — io'e Jesus cebe ip.

— Eyetaybit Judeu'ũmayũ kukukayũ soat em ya'õpuruğ jebekitkiyũ mujujum iam — io'e cebe ip. — Ikukukayũ soat em e'em “Oca'õbuyxi jĩã,” i. Biğ ma ip jebekitkiyũ mukapikpiğ,” io'e. ⁴³ — Eyju bit—imẽn ğu juy epeyewekuk. Kariwaboğ pın pima, warara'acat puywatwan cuy epesop! — io'e. ⁴⁴ — Ya'õbuyxian pın pima, tei'ũa epeyekapik cuy warara'acat peam — io'e Jesus. ⁴⁵ — Iměntak soat wağo õn. Warara'acat pe obuywat am ğu ojet ijodi. Warara'acat puywatwat'ukan ojet. Adeayũ daxijo am ma ojet. Soat em itaběğ jeedop ip kabi be, oje'ũ buye — io'e.

⁴⁶ Ibocewi Jesus oajěm Jericó ka be jewēju etaybitbinayũ eju. O'jěm ip Jericó ka bewi wuyjuyũxirixiri eju.

Gebuje Jesus oajěm ita'ũmat kay. Ita'ũmat xik'i osunuy e bitakobe. Ibutet Bartimeu i osunuy. Timeu ipot osunuy. Kapkamayũ xewi dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ũm puye.

⁴⁷ — Jesus Nazareno omuyku — io'e ip kapkamayũ Bartimeu be.

Iboap co buje, ita'ũmat o'jewāwā Jesus kay. O'jewāwā ya'õberen.

— Jesus! Ĕn Davi'ũm naxeğebit — io'e — wuye'ajojoyũ'ũm'ũm kukukat naxeğebit — io'e. —

Etabotaidabotbon cuy eġuy okay! — i o'jewāwā ya'ōberen.

⁴⁸ Imēnpuye adeayū ita'ūmat o'ġukorēm.

— Ecemūġ! — io'e ip. — Ecewāwā ġu juy! — io'e adeayū Bartimeu be.

Imēnpit biġ ma o'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! Davi'ūm naxeġebit! Etabotaidabotbon cuy eġuy okay — io'e.

⁴⁹ Ibocewi Jesus o'jecū e bidase.

— Ita'ūmat cuy etomuwā — io'e Jesus adeayū be. Ita'ūmat o'tomuwā ip.

— Epararam ġu eġuy! — io'e ip cebe. — E'āy. Jesus enomuwāwām — io'e ip ita'ūmat pe.

⁵⁰ Bartimeu jeekabek o'joxik ġebuje jecokcok pibun. Dao ma o'āy. Jesus kay o'jedau.

⁵¹ — Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Jesus ita'ūmat pe.

— Ocemutaybitbin'ukat, wecoat pin oce! — io'e ita'ūmat.

Ġebuje Jesus o'jekawēn ita'ūmat eju.

⁵² — Ecepit cuy eduk'a kay — io'e. — Kuy ece'ada okay etabut puye — io'e Jesus.

Ita'ūm tūibit o'jecoan ġebuje bit. Dao ma o'e ijojom. Xipan o'jojomo. Ixe dak o'ju Jesus eju e daġ.

11

¹ Jesusyū oajēm Jerusalén ka be. Jerusalém ka tēġ pima ip oajēm Betfagé ka tēġ Betânia ka tēġ tak, Oliveira dip'a tēġ tak. Jesus xepxep jewēju etaybitbinayū o'ġuju ikaboġatka be—Jerusalém ka be.

² — Epeju juy aġoka kay—wuywapatka kay — io'e cebe ip. — Eyajēm'isu ma jumento epetobuxik—yaypan'isuat, iġirikat, yakpi jeje ibit'ūmat. Epeġuwekap cuy — io'e. — Epetojot cuy okay

— io'e cebe ip. ³ — “Apēnpuyeyuju jumento dujowan?” i'e buje eywebe ijoceat, “Ocekariwa buk cekay darem ma,” i juy epe'e cebe. “Gaxĩn ma waram ocetujupit eykay,” i juy epe'e cebe — io'e Jesus.

⁴ O'ju ip. Oajēm ip jumento kay. Jumento o'tobuxik ip—yaypan'isuat. Uk'a ukpibubu be o'tobuxik ip. Ikirik xintabi be o'tobuxik ip. O'ḡuwepak ip.

⁵ — Apēnpuyeyuju jumento dujowan? — io'e iboceayũ cebe ip.

⁶ — Ocekariwa buk cekay darem ma — io'e ip. — Gaxĩn ma waram ocetujupit eykay — io'e xepxepayũ cebe ip.

— Ha'a. Epetujowat — io'e iboceayũ xepxepayũ be.

⁷ Jumento o'tujowat ip Jesus kay. Jeekabek ip o'jomõḡ jumento ukxabi jeje. Jesus oabik iekabek ceje jumento ukxabi jeje. ⁸ Adeayũ jeekabek o'ḡupayapaya ip Jesus ajēmap taḡ e daḡ. Warara'acayũ uktup o'tuptakat koḡũnpi daḡatup. O'tupmõḡmõḡ ip e daḡ.

— Wuyekabek ajomõḡ cuy e daḡ — io'e ip. — Ya'õbuyxiat omuyku! Uktup atupmõḡ ixex dobede am — io'e ip jewewebe.

⁹ Jesus wap iju'ibiyũ o'jewāwā ya'õberen icokcok cĩcā buye, tomujuayũ dak.

— Deus xipat cĩcā! — io'e ip. — Teku omuyku Deus a'õbi! — io'e ip ya'õberen. — Deus a'õbacaap kuḡ teku! Teku xipat cĩcā — io'e ip. ¹⁰ — Teku ijodiacat kukukan jeenuy apēn cuk adi Davi wuy'ajoreyũ kukukan osunuy iap puxim. Deus

ya'õbuyxi jĩã. Idip cĩcã! — io'e ip Jesus mucok-cokcoğ.

¹¹ Gebuje Jesus oajẽm Jerusalẽm ka be. Oõm Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yaboğat'a be. O'jeak soat kay—uk'a beat kay. O'ju jewēju etaybitbinayũ eju, Betânia ka be jexet am. O'ju ip katpuje jĩã buye. Xet. O'xet ip Betânia ka be.

¹² Kuyaje Jesusyũ o'jẽm Betânia ka bewi. Cum pima Jesus ire o'e. ¹³ Wũy wi figueira'ip o'yopcoco—yoptuptepat'ip. Yajom o'ju ya'a'e paxiam. Yop xe yajẽm puje o'yadobuxik ğu. Tup acã o'tuhtubuxik ya'a'e ğu buk puye.

¹⁴ Gasũ bit a'a'e ğu ecesũy wuyjuyũ be ya'oap puxim! — io'e Jesus yop pe.

Cewēju etaybitbinayũ iboap o'ya'ĩjojo ip.

¹⁵ Gebuje Jesusyũ oajẽm ma'ğuto Jerusalẽm ka be. Oõm ip Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yaboğat'a be. Itakoma o'e wuyjuyũ muğuykukuku'ukayũ kay—uk'a eaki korerenayũ kay. Puca deidada'ukayũ o'ğujẽm uk'a bewi, puca bubu'ukayũ dak. Wũn'i. Jesus dinheiro mutrokakan'ukayũ emesa o'ğuy'at. Wũn'i. Pukaso deidada'ukayũ abikbikap tak o'ğuy'at jetakoma pibun.

¹⁶ — Gasũ bit cuy eybubut epetujukap ğu Deus eju kawẽnwẽnap'a dağ—yaboğat'a dağ — io'e ya'õpuruğ cebe ip.

¹⁷ Uk'a beayũ mutaybitbin o'e.

— Imẽn e'em Deus kawẽntup:

Oduk'a soat ka dağwiacat oweju kawẽnwẽnap'am je'e, i'e'em Deus ekawẽntup.

Imẽn e'em Deus ekawẽntup — io'e Jesus. — Eyju bit oduk'a be ajẽmjẽmayũ muğuykukukum dinheiro

bu am. Imēn oduk'a epeyamuwexat ibukurukat dopdopap'am — io'e.

¹⁸ Jesus ekawēn o'ya'ĩjojo paĩyũ kukukayũ, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ dak. Itakoma jĩjã o'e ip cekay. “Apēntak Jesus aceyaoka?” iap kay ip o'jewaguy. Adeayũ bit “Jesus itaybit cĩcã Deus ekawēn ocemutaybit am” i'e'e'uk osodop ip. Imēnpuye paĩyũ kukukayũ iparara o'e ip Jesus aokaap puxim.

— Apēn tak iba'arēm ma Jesus aceyaoka? — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Katpuje Jesusyũ o'jēm ikaboġatka bewi. O'jepit ip Betânia ka be jexet am. Xet. O'xet ip.

²⁰ Kabia'isu ma o'kop ip. O'jēm ip ma'ġuto. O'kap ip figueira'ip tēġ ma. O'yopkaraw ġasũ bit tãbu daġwi. ²¹ Pedro ġebum o'e “ġasũ bit a'a'e ġu ecesũy” io'e iap kay.

— Ocemutaybitbin'ukat, ak'i ece! — io'e Pedro. — Eyopmukorēmiat'ip o'yopkaraw—figueira'ip — io'e.

²² — Eyetabun cuy epesop Deus kay! — io'e Jesus. ²³ — Deus kay eyetabut pima, “Wede ece ijocewi” i'e but eywebe co'a be, “Idixidi be juy aakōm” i dak — io'e. — Eyetabut pima, Deus co'a yamuakōm idixidi be — io'e. — “Yaakōm paxi?” i ey'e'ũm pima, yamuakōm tak — io'e. ²⁴ — Deus xewi iojuy buje, eyetabun cuy epesop “Ite ma Deus je'ġũm owebe” iap kay. Eyetabut pima, epejat ma — io'e. ²⁵ — Deus eju kawēnwēn pima, eyaġuyba'ũm cuy epesop apēn cuk adi wara'acat pe ikērēm eykuk iap kay. Eyaġuyba'ũm puje, eyebay dak kabi beat yaġuyba'ũm apēn cuk adi ikērēat epeġuġē iap kay. Ikērēat ju'uk eywebewi — io'e

Jesus. ²⁶ — Apĕn cuk adi warara'acat pe ikĕrĕm eykuk iap kay eyağuyba'ũm'ũm pima bit, Deus tak yağuyba'ũm ġu apĕn cuk adi ikĕrĕat epeğugĕğĕ iap kay — io'e Jesus.

²⁷ Oajĕm ma'ğuto ip Jerusalĕm ka be. Deus eju kawĕnwĕnap'a ekorara be xĭğxĭğ pima paỹũ kukukayũ o'ju Jesusyũ kay, Moisés ekawĕn imu-taybitbin'ukayũ dak, Judeuyũ kukukayũ dak.

²⁸⁻³⁰ — Abu-a'ōbi ija'a beacat eğujĕm? — io'e ip Jesus pe. — Abu dak “Eğujĕm cuy,” i juk o'e ewebe? — io'e ip cebe.

— Abu-a'ōbi João Batista'ũm ijoceacat mubatisasan'uk osunuy? — io'e Jesus. — Deus a'ōbi du? Ijodiat a'ōbi ġu xe'e? — io'e cebe ip. — Eywebe iboap muwĕn puje, ōn tak abu-a'ōbi ōn jekukum iap oğuwĕn eywebe — io'e Jesus.

³¹ Iboap co buje o'jekawĕn cĭcã ip jeweweju.

— Apĕn kuka ace cebe? — io'e ip jewewebe. — “Deus a'ōbi” i wuy'e buje, “Apĕnpuye dak eyetabut ġu epesop cekay?” i kuka o'e Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. ³² — “Ijodiat a'ōbi,” i wuy'e buje bit, adeayũ kuka itakoma jĭjã o'e wuykay — io'e ip. — Soat ip itabut João Batista'ũm Deus a'ōbi oekuku iap kay — io'e ip jewewebe.

³³ Imĕnpuye:

— Ocetaybit ġu — io'e ip Jesus pe.

— Ka — io'e. — Abu-a'ōbi João Batista oeku iap epeğuwĕn ġu owebe. Ōn tak abu-a'ōbi ōn jekukum iap oğuwĕn ġu eywebe — io'e.

12

¹ Guyjom Jesus wuymutaybitbinap ekawĕn o'ğuwĕn cebe ip.

— Ağokatkat uvadip o'tiptaida — io'e Jesus. — Tiptaida buje, korara o'ğugē. Uvadip koreren korara o'jomuy. Uva'abidi muwesōgsōgap o'ğugē. Uvadip wiwiap'a o'yamuy—umat'a. Warara'acayū o'jomuy tip wiwi an. Uva'a'in kuka o'yaūm tipwiwi'ukayū be ya'ade tip wiwiapteim. Wara'at'a'in kuka o'yabu jexat'am. Kadai iwat wara'at ka kay o'ju.

²— Yabubuap ekaxi ajēm puje, kadai iwat jebuywatwat'ukayū o'ğuju tip wiwi'ukayū kay jekadai'a bu am.

— “Oxat'a juy epeyadujupit okay,” io'e cebe ip — io'e Jesus.

³— Imēnpit tip wiwi'ukayū ibuywatwat'ukayū o'jat. O'yaokaka ip. Ibui puğ ma ip o'ğuyipit kadai iwat kay. Oajēm ip — io'e Jesus.

⁴— Waram ğuto wara'at jebuywatwat'ukat o'ğuju. O'yamupāupā ip. Warēmtaksuğ ip o'e cebe. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay — io'e Jesus.

⁵— Waram ğuto warara'acayū jebuywatwat'ukayū o'ğujuju. Pūğpūğpūğ ma imujujum. Imēn ma ikērēm ip o'jukuk. Pūğpūğ o'yamupāupā ip. Warara'acayū o'yaokaka ip. Poğ. Oe'ũ'ũ ip. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay — io'e Jesus.

⁶— Pūğ ma o'jepoyat cexe—ipot acā — io'e Jesus. — Cexe ikukpin cīcā osunuy. Amām jekpot ma o'ğuju.

— “Ibuyxim ip okpot jukuk,” kadai iwat o'e jewebe ma — io'e Jesus.

⁷— Imēnpit uvadip wiwi'ukayū o'jekawēn jeweweju. “Ak'i! Kadai iwat ipot omuyku!” io'e ip jewewebe. “Cebay e'ũ buje, ite ma kadai iwan je'e.

Ga'a ayaoka. Wuyju ma uva dip iwan ace'e!" io'e ip jewewebe — io'e Jesus.

⁸ — Gebuje ipot o'jat ip. O'yaoka ip. Poğ. Oe'ũ. Xik. Ijebit o'joxik ip uva dip pewi — io'e Jesus. Imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

⁹ — “Ãğ puk jeedop ip,” i du je'e uva dip iwat? — io'e Jesus Judeuyũ kukukayũ be. — Imēn ğu je'e! Ixe je'ju jekadaidip wiwi'ukayũ aoka am — io'e. — Warara'acayũ jomuy uva dip wiwian — io'e. ¹⁰ — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Uk'a muymuy'ukayũ o'e “Ite'a xipat ğu wita'a” i, i. Yakērē o'e cexe ip, i. O'yaxik ip, i. Warara'acat pit o'e “Ite'a yadip ma” i, i. Uk'a muycememap'am o'e, i. ¹¹ Iboap xipat cĩcã wuyxe, Deus imēn o'e buye, i'e'em Deus ekawēntup.

Iboaptup epetupcoco ğu du? — io'e Jesus cebe ip—Judeuyũ kukukayũ be.

¹² Iboap ekawēn co buje:

— “O'yaxik'iyũ buxim eyju!” i'e ojuy osunuy Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. — “Tip ipot o'yaoka'iyũ buxim eyju” i'e ojuy osunuy wuywebe — io'e ip jewewebe.

Jesus daomũn ojuy o'e ip. Imēnpit iparara o'e ip ixe daomũnap puxim adeayũ buxim iparara buye. Imēnpuye Jesus o'suiwat ip—taomũn ojuyayũ. Ixeyũ dak o'jēm.

¹³ Gebuje Judeuyũ kukukayũ Fariseuyũ o'ğuju ip Jesus kay. Iecuğap Herodes ebekitkit tak o'ğuju ip cekay. Ixeyũ o'ğuju ip Jesus a'õmuwarurun ojuy. “Ēn iecuğap muymuy” i'e ojuy osodop ip. ¹⁴ Oajēm ip.

— Kariwa — io'e ip. — Soat em ãn icẽmãn e'em — io'e ip. — Apẽn Deus ibikuy ocewebe jeku am iam ãn ocemutaybitbin — io'e ip. — “Igo du xipat exe?” i'ũmgu ãn e'em warara'acat pe emutaybit am. Kacũg kadiat cocoap tomuju gu ãn e'em “Teku xipat” i — io'e ip. — Roma ka kukat wuyedinheiro ojuyjuy cebe teidadam—César be. Teida buje wuyawẽwẽap ekawẽn tag gu kuka ajeku? ¹⁵ Aceteida xe'e? Aceteida gu xe'e? — io'e ip.

César ip o'jomuyat pin Jesus pe. Imẽnpit Jesus itaybit o'e wa'õmuwarurun ojuy ip iam.

— Apẽnpuye eyju wa'õmuwarurun ojuy? — io'e. — Dinheiro isurũgat cuy epetojot owebe. Ojokuk — io'e Jesus.

¹⁶ Dinheiro isurũgat o'tojot ip cekay.

— Abu-biõgbuk ija be dinheiro be? — io'e. — Abu-butet tak ija be? — Jesus o'e.

— César biõgbuk, ibutet tak — io'e ip.

¹⁷ — Cemuojujuy epeğũm César be—wuyeipi kukat pe — io'e. — Deus pe dak cuy epeğũm cemuojujuy — io'e Jesus.

— Itaybitbin ma o'jede — io'e ip jewewebe. Iba'ore o'e ip cebe ya'õbu am.

¹⁸ Saduceuyũ o'ju Jesus kay gebuje bit. Tũybe wuye'ũ buje waram acejetait gu iãn o'e ip. O'jekawẽn ip ceweju.

¹⁹ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Imẽn Moisés wuymutaybitbin:

Iwağo e'ũ buje, jekitpit jewebumũn cuy jewağo'ũm tayxibuk eju itayxibuk i'it'et'ũm pima, i. I'itkap puje, iwağo'ũm ipot tieğ kuka o'e i'it, i.

Imēn Moisés o'ḡutaybin kuyje — io'e ip. — Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e ip. ²⁰ — 7 be ikitpit-piyū osodop ip — io'e ip. — Koapat o'jewebumūn. Ixe koapat'ūm jekpotpet'ūm puxen ma oe'ū — io'e ip. ²¹ — Gebuje ikitpit o'jewebumūn jewaḡo'ūm tayxibuk eju. Ixe tomujuat'ūm tak jekpotpet'ūm puxen ma oe'ū. Imēnpuxim ma oe'ū wara'at'ūm ikitpit'ūm tomujuat'ūm — io'e ip. ²² — Ibocewi 7 beayū soat o'je webumūnmūn ip jewaḡo'ūm tayxibuk eju—pūḡ eju ma. Soat ip oe'ū'ū jekpotpet'ūm puxen ma. Soat oe'ū ip pima, ayacat'ūm tak oe'ū — io'e ip. ²³ — Waram ce'ū'ūayū etait puje, abutayxim xe'e je'e? — io'e ip. — Soat 7 beayū o'jewebumūnmūn ip ceweju — io'e ip Jesus pe ya'ōbuap ojuy.

²⁴ — Ijo'i ḡu eyju e'em iboam — io'e Jesus. — Cedaḡ ḡu eyju jewaḡuyḡuy. Eyetaybit ḡu Deus ekawēn. Eyetaybit ḡu Deus warara'acat podi ma ja'ōbacaap kuḡ iam — io'e. ²⁵ — Waram jetait puje, wuyjuyū jewebumūnmūn ḡu ip — io'e. — Kabi beat co'i ip je'e—Deus ekawēn tojotjot'ukat co'i — io'e Jesus. ²⁶ — Moisés emutupmubararaktup epetupcoco ḡu du—wuye'ū buje waram acejetait iatup? — io'e. — Deus ekawēn ibararak opop kadai o'jedipesop iatup pe. Deus o'e Moisés pe:

Ōn Deus, i. Abraão itabut mabuk okay, Isaque dak, Jacó dak, i.

Imēn Deus o'e Moisés pe. Kuyje ixeyū'ūm'ūm oe'ū—Abraão'ūm, Isaque'ūm tak, Jacó'ūm tak. Imēnpit: “Itabut mabuk ip okay,” io'e Deus — io'e Jesus. ²⁷ — “Itabut ip okay,” io'e Deus, waram ḡuto ip o'jetait puye. Ce'ū'ūayū ḡu itabut Deus

kay—itabēḡayū acā. Cedaḡ ḡu jǰjā eyju e'em. “Wuye'ū buje waram ḡu acejetait,” i te'e ma eyju e'em — io'e.

²⁸ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat kuy juk oajēm Jesus kay. Jesus ekawēn o'ya'ljō—ya'ōbu ojuyayū eju iap ekawēn.

— Aiyuuui! Itaybitbit cīcā o'jede — io'e jexeayū be. — Moisés ade ma wuymutaybitbin cedaḡ wuyeku am Deus etabutpe iam — io'e Jesus pe. — Pu ḡu ixē ekawēn'in yoboḡ cīcā wuyrukūyjobit am? — io'e.

²⁹ — Imēn Moisés o'e — io'e Jesus.

Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop, Israel naxeḡebitbit, i. Pūḡ ma Deusat, i. Ixē kay wuyetabut, i. Ka'ūmḡu wara'at deus, i. ³⁰ Deus cuy ikukpin cīcā epejukuk, i. Warara'acat kukpinap podi ma juy epejukuk. Eyxe ikukpin cīcā buye, ibikuyap taḡ cuy epeku soat em; xipacat kay dak cuy epesop ḡebum; kapikpiḡ tak cuy epesop cebeam, i.

Imēn Moisés wuymutaybitbin — io'e Jesus.

³¹ — Wara'at tak ixē ekawēn'in yoboḡ cīcā wuyrukūyjobit am. Imēn o'e:

Xipan cuy warara'acat epejukuk eyewekupap puxim ma, i — io'e Jesus.

— Ade ma Moisés wuymutaybitbin. Ijop ekawēn'in kay bit cuy kūyjobin cīcā ma epesop — io'e Jesus.

³² Gebuje Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat o'e:

— Kariwa — io'e Jesus pe — Etaybitbit ma ēn e'em — io'e. — Icēmān ēn e'em — io'e. — Pūḡ ma Deusat omuy. Ka'ūmḡu wara'at deusat — io'e. ³³ — Ikukpin cuy Deus ajukuk warara'acat kukpinap podin ma — io'e. — Wuyxe ikukpin

puye, ibikuyap taḡ cuy ajeku soat em; xipacat kay dak cuy ajop ḡebum; kapikpiḡ tak cuy ajop cebeam — io'e. — Xipan tak cuy warara'acat ajukuk wuyewekukap puxim — io'e. — Deus icokcok e'em wuywebe wūnca ūm puje paīyū be imupik am cetabixe. Ibodi ma bit icokcok e'em wuywebe xipan warara'acat kuk puje wuyewekukap puxim — io'e. — Wuyxe ikukpin cīcā bima dak icokcok cīcā e'em — io'e.

³⁴ Ya'ōetaybit o'jede iap co buje, Jesus o'e cebe:

— Wūy ḡu ēn Deus ka wi — io'e. — Jekūyjobin ojuy ēn Deus a'ō kay — io'e.

— Abu be jede but Jesus pe? — io'e ip soat ya'ḡo'ibiyū Jesus edeap co buje.

³⁵ Ibocewi Jesus wuyjuyū mutaybitbin o'e Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboḡat'a be.

— Apēnpuye “Cristo Davi naxeḡebit—Deus emunaē,” i'e'em Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū? — io'e Jesus. ³⁶ — Davi o'jekawēn Deus biōḡbuk a'ōbi. Imēn ixē e'em ixē emudupmubararaktup pe:

Cristo okukat—Deus emunaē, i. Deus o'jekawēn Cristo be, i. Xik'i Ekay itakomaayū a'ōbacaap cuy oḡu'ūm, io'e, i. A'ō kay kūyjobin jeedop ip, io'e, i.

Ēn ixeyū kukan'ūm pima oxema juy eḡuy, io'e, i. Imēn Davi kuyje o'tupmubararak Deus biōḡbuk a'ōbi — io'e Jesus. ³⁷ — “Ēn ma okukukat,” io'e Davi Cristo be—Deus emunaē be. Imēnpuye ibapuk ma wuyxe Davi naxeḡebit acā ḡu Cristo osunuy—Davi kukukat tak osunuy — io'e Jesus.

Adeayū icokcok cīcā ip o'e Jesus ekawēn co buje.

³⁸⁻³⁹ — Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū ekukuap puxim ḡu juy epeku — io'e Jesus adeayū

be. — Eymuḡuykukukum ip. Jesay iwaruat kuḡ ip jekukum warara'acat muyak am jekay. Jewexe ip ya'ōbuyxi jījā. Soat etabutpe ce'aweroroap pe warara'acayū ya'ōbuyxim jewēju ip kawēnwēn pima, icokcok e'em ip — io'e. — Kariwawayū abikbikap pe yabik pin ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Petatam pima icokcok e'em ip koap jekōn ām kariwawa ekōn'ūm awap ma — io'e. ⁴⁰ — Itayxibuk muḡuykukukum ip ibubut pu am — io'e. — Ibun ma ip jewexe kawēnwēn Deus eju “Teku ya'ōbuyxiat” i'e ojuy warara'acat pe. Deus pit ipiat supi'ajoat ixeyū be warara'acat pe ipiat supi'ajoat podi ma — io'e Jesus.

⁴¹ Gebuje Jesus oajēm dinheiro mūn'a kay. Ya tēḡ ma oabik Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboḡat'a be. Iboce ajēmjemayū jojom o'e ya be jedinhoiro mōḡmōḡayū jojom. Ibubut adeayū dinheiro mōḡmōḡ ip o'e ade.

⁴² Gebuje itop'ūm e'ū'ibit oajēm—ibubut kuḡ'ūmat. Dinheiro isurūḡat o'jomōḡ ya be xepxep. Ixeyū xepxep isurūḡat tei'it ma osodop. ⁴³⁻⁴⁴ Jesus o'jekawēn jewēju etaybitbinayū eju.

— Ak'i juy epesop ixe ayacat kay—ibubut kuḡ'ūmat kay—itop'ūm e'ū'ibit kay — io'e. — Ixeyū ma ade jexewiat'in o'jomōḡ dinheiro ibubut adeayū — io'e. — Deus xe bit ade ḡu o'jomōḡ ip. Ade kuḡ mabuk ip. Ixe ayacat yopit ma o'jomōḡ jedinhoiro. Deus xe bit ade jījā o'jomōḡ, soat jexewiat o'jomōḡ puye—jexat puap ojuy ma o'jomōḡ puye — io'e. — Ajo-kuḡ ḡasū ixe ayacat? Ka'ūma kuḡ ma! Imēnpuye Deus xe ixe ayacat warara'acat pe o'jomōḡiap podi ma o'jomōḡ — io'e Jesus.

13

¹ Deus eju kawēnwēnap'a bewi Jesus cēm puje, ceweju etaybitbinat o'jekawēn ceweju uk'a jojom pima.

— Kariwa, ak'i juy ece! — io'e. — Wita'a yaboğ cĩcã ġu du? Uk'a yadip cĩcã! — io'e.

² — Ite'a yadip cĩcã du exe? Xipat cĩcã du ite'a exe? — io'e Jesus. — Xepxep'a jewa'atēğtēğ ġu je'e wita'a. Soat'a je'aedu — io'e Jesus.

³ Guyjom Jesus oabik Oliveira dip'a bicũğpe—co'a bicũğpe. Oabik Deus eju kawēnwēnap'a weğũn—yaboğat'a weğũn. Ebadipdip ceweju etaybitbinayũ o'jekawēn ceweju. Jağepũğ pima Pedro o'jekawēn ceweju, Tiago dak, João dak, André dak—ebadipdip.

⁴— Puğũn soat'a je'aedu? Ajo je'bapuk iboap em pima? Ajo ġubapuk Deus je'aedu awap? — io'e ip.

⁵⁻⁶ Gebuje Jesus ixeyũ o'ğutaybin.

— Adeayũ omuyku “Deus omudot,” i napa ma e'em warara'acayũ be. “Jesus Cristo òn,” i napa ma je'e ip soat pe. Ixeyũ ade ġuğuykuku. Imēneju eyday'em'um cuy epesop ixeyũ be eymuğuykukuap puxim! — io'e. ⁷ — “Jenopağõğõm ip ijoxĩn ma,” i warara'acayũ e'em pima, “Jenopağõğõm ip wũyat eipi be,” i'e'em pima dak, eypararam ġu juy epesop. Imēn cuy je'bapuk. Imēnpit soat puk oi'ũm ġu — io'e. ⁸ — Pũğ eipi watwat nopagağõğõm je'e wara'at eipi watwat eju. Pũğ ka watwat nopagağõğõm je'e wara'at ka watwat eju. Ipi jexixi ijoce, iboce dak soat ka dağ. Reren cĩcã je'e ip soat ka dağ. Yopĩt ma ipiat supi'ajo ip koam ipi dağayũ. I'itpin'isumapi jo'ma je'e koam. Guyjom

pit ipiat supi'ajo jĩã ma ip — io'e. ⁹ — Eyday'em'um cuy epesop ixeyũ be eymuğuykukuap puxim — io'e. — Eykay itakomaayũ jeydaomũn. Jeydujowat ip ibimãmãayũ ekawẽn coco'ukayũ be. Jeymupokupok ip Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Jeydujowat ip iecuğapyũ etabixe, ipi kukukayũ etabixe dak, eyetabut okay buye. Kawẽn idipat epeğuwẽn cebe ip — io'e. ¹⁰ — Kawẽn idipan soat ka dağayũ mukũyjojom'ũm pima, ipi buk i'ũm ğu. ¹¹ Jeydaomũn ip. Ika kukukayũ etabixe ip eydujowat puje, eyağuybabi'ũm ğu juy epesop. “Apẽn paxi oce'e?” i'ũmğũ juy epe'e. Ixeyũ etabixe buje, Deus ma jeymutaybin apẽn epe'e iam. Eya bewi ğu juy epeğuwẽn. Deus biöğbuk cuy jeymutaybin imuwẽn âm — io'e. ¹² — Ixe kabia bima adeayũ jebadipyũ kay itakoma je'e, ixeyũ webekitkit puye. Iwağo jekitpit je'ğũm cekay itakomaayũ be yaoka am. Ikitpit tak jewağo je'ğũm yaoka am. Cebayũ dak jekpot je'ğũm cebe ip yaoka am. Ipotpetayũ dak itakoma je'e jebay kay. Jebay je'ğũm ip cebe yaoka am — io'e. ¹³ — Soat itabut'ũmayũ itakoma jĩã je'e eykay, eyetabut okay buye. Ipiatpi'ajojom ma'ğũ eybu'u ğu okay bima, Deus jeydaxijo. Jeydakoy jexeam — io'e.

¹⁴ — Ipararu jĩãat epejojo — io'e. — Imöğpiat pe jeedop—Deus eju kawẽnwẽnap'a be — io'e. — (Eyetaybin cuy epesop ijudup coco'ukayũ!). Ipararu jĩãat iğo'a be bima, jenapõn cuy ip co'a bicũğ kay Judéia eipi watwat — io'e. ¹⁵ — Eyduk'a eakiju bima, epeõm ğu juy eyduk'a be yabeat pum — io'e. ¹⁶ — Eykat pe bima, epeyepit ğu juy eyduk'a kay eyesay bum — io'e. ¹⁷ — Ixeyũ kabia

dağ iba'ore jǐjǎ je'e yukreğayũ enapõn ãm, je'it mutitinayũ enapõn ãm tak. ¹⁸ “Thi bima ğu juy ixeyũ egudot ipiatpi'ajo an ocewebe,” i juy epe'e Deus pe. ¹⁹ — Ixeyũ kabia dağ soat ipi dağayũ ipiat supi'ajojo jǐjǎ. Ibitpi bit ipiat asupi'ajo ğu Deus pe ipi mubapuk isum — io'e. — Waram pit ibitpi ğu acesupi'ajo—ixeyũ kabia dağ acã — io'e. ²⁰ — Deus pe ipiatpi'ajojoap kabia mu'ũm'ũm pima, ka'ũma kuka o'jewedaxijo. Imēnpit: “Pũğpũğ kabia acã ipi watwat supi'ajojo,” io'e Deus kuy bima. “Pũğpũğ kabia acã,” io'e Deus, taxijo am o'taē'iyũ ikukpin cĩcã cexe buye — io'e.

²¹ — Wara'acat je'e eywebe napa ma “Ak'i! Teku Cristo—wuydaxijojo'ukan Deus emunaē,” i. “Ak'i! Goku Cristo,” i dak je'e. Imēn i'e buje, eyetabun ğu juy epesop ixeyũ ekawēn kay — io'e. ²² — Jewexe Deus emunaēhēyũ jebapuk, jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ dak. Wuy-mucoatcoanap ğubapuk ip Deus emunaēhēyũ muğuykuku ojuy. Deus a'õbacaap ğubapuk ip imuğuykuku ojuy. ²³ Guyjom jajēm ip adeayũ muğuykuku ojuy iap kuy oğuwēn eywebe. Gebu'i epe'e wekawēn kay ixeyũ be eymuğuykukuap puxim — io'e.

²⁴⁻²⁵ — Ipiatpi'ajojoap kabia kap puje kabi beacat muycemcemap iaruaru je'e — io'e. — Kaxiepiat kaxiepi ğu je'e. Kabiok je'e. Kaxiamat tak kaxiam ğu je'e. Kabiok je'e. Kasopta dak ida'at kabi kadiwi — io'e. ²⁶ — Gebuje okop ipi kay. Kabikerereat tağwi okop. Soat wağo õn. Wa'õbacaap kuğ okop, odipap kuğ tak. Soat ipi dağayũ je'e “Jesus warara'acat podi ma ya'õbaca,”

i. “Warara'acat podi ma idip,” i je'e ip. “Abu ixe jo'iat? Ka'ũma ma,” i je'e ip — io'e. ²⁷ — Gebuje Deus jekawēn tojtjot'ukayũ ġuju soat taġwi. Ixeyũ ġuju jemunaēhēyũ kay. Jemunaēhēyũ ip ġu'awero soat taġwi. Kabi daġwi ixeyũ ġu'awero ip, ipi daġwi dak — io'e.

Jesus waram jedocap o'ġuwēn jeweju etaybitbinayũ be.

²⁸ — Gebum cuy epesop wajēmap kay figueira'ip kay ġebum pima — io'e. — Figueira'a bikit cēm puje, “Koato ijasũn ma,” i'e'em eyju, dup cēm pima dak — io'e. ²⁹ — Imēnpuxim soat ipi daġayũ ipiatpi'ajojom pima, “Gaxĩn ma Jesus jajēm,” i juy epe'e — io'e. ³⁰ — Gasũayũ'in iboap coco ip je'ũ awap. Gebum cuy epesop iboap kay! — io'e. ³¹ — Kabi i'ũm, ipi dak. Wekawēn pit i'ũm ġu. Wekawēn kayayũ bit soat em jeedop — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayũ eju.

³² — Itaybit ġu ip wajēmap kabiam, ipiatpi'ajoap kabiam tak — io'e. — Deus ekawēn tojtjot'ukayũ itaybit ġu ibo kabiam. Ōn Deus ipot. Ōn tak wetaybit ġu ibo kabiam. Webay acã itaybit — io'e. ³³ — Eyetaybit ġu puje oajēm iam. Imēneju epejowiwi juy aġ. Wajēmap wiwim cĩcã juy epesop — io'e. ³⁴ — Wajēmap kariwa epicat puxim — io'e. — Kariwa o'jēm jeduk'a bewi. “Ijoce ma epesop,” io'e jebuywatwat'ukayũ be — io'e. — “Epeyekapik oka be,” io'e cebe ip — io'e. — Jeduk'a exĩntabi wiwi'ukat pe “Ijoce ma eġuy warara'acat pe obubut tujupa'umap puxim,” io'e kariwa — io'e. — “Wepicap wiwim cuy epesop,” io'e cebe ip — io'e Jesus. ³⁵ — Ixe kariwa

buxim òn tak — io'e. — “Puğũn paxi waram wekariwa je'pit?” i eyju e'em. Katpuje paxi ocepit. Iximadakpe paxi ocepit. Kabiakay paxi ocepit. Kabia'isu paxi ocepit. Eyetaybit ġu pũğũn ocepit iam — io'e. ³⁶ — Imēnpuye juy epejowiwi ağ. Ocepicap wiwim cuy epesop. Obu'u jĩjã eyxen ma eydobuxik am wepit puje! — io'e. ³⁷ — “Epejowiwi juy ağ,” i òn e'em soat pe. “Epejowiwi juy ağ,” i òn e'em eywebe dak — io'e Jesus jewēju etaybitbinay ũ be.

14

¹ Xepxep kabia peta e awap cekay itakomaayũ Jesus daomũn ojuy ip—Páscoa epeta e awap. Ixe epeta bima Judeuyũ pão'a o'o'uk ip osodop—yamuyuhuhuaptõmtēm'ũmat'a. Ijop epeta muğēğēm pima apēn Deus wuydobuyũ'ũm'ũm o'tujujēm Egito eipi bewi iap kay ġebum'uk ip osodop. Iba'arēm Jesus daomũn ojuy ip. Paĩyũ kukukayũ Jesus aoka ojuy osodop ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ dak. Jesus kay itakoma osodop ip.

² — Petatam pima bit Jesus ataomũn ġu adeayũ be wuyaokaap puxim — io'e ip jewewebe.

³ Jesus Betânia ka be osunuy. Simão duk'a be osunuy—ierep tũibit tuk'a be. Jekõnkõn pima ayacat oajēm Jesus kay. Timũn'a kuğ oajēm—wita'a muğēğē'a kuğ. (Wita'a butet alabastro i osunuy). Tide'oati otinuy ya be. (Tide'oati butet nardo i osunuy). Judeuy'u ce'ũat mude'o'o'uk ip osodop nardodim. Tideiboğ cĩcã otinuy. Ayacat oajēm Jesus kay. Timũn'a ũ o'su'ũkaka. Tideo'ati o'tidi

Jesus a be Jesus ikukpin cĩcã cexe buye. ⁴ Iboceayũ bit pũğpũğ itakoma o'e ayacat kay ixē o'tidi buye.

— Ak'i! Etidi! — io'e ip. — Etimukereren — io'e ip ayacat pe. ⁵ — Tide'oati deida buje, kajuk teiboğ ejat! Ade kuka juk dinheiro isurũğat ejat prata muğēğē — io'e ip. — 300 be kuka juk ejat! Tadaybotbocayũ be kuka juk dinheiro eğũm — io'e ip cebe.

Ya'õpuruğ ip ayacat o'ğukorēm o'timukereren puye.

⁶ — Āğ jeenuy ayacat jekpiwan — Jesus pit o'e. — Epeğukorēm ġu juy — io'e. — Cekaykay ġu! Xipacan ma teku o'e owebe! — io'e. ⁷ — Tadaybotbocayũ soat em ma eyxe — io'e. — Eybikuy bima, ixeyũ buywan put eywebe. Ōn pit soat em ġu oğuy eyxe. Soat em ġu xipacan ey'e but owebe — io'e. ⁸ — Ite ayacat tide'oati kuğ osunuy. Tiũm put owebe. Ojebit o'ğude'on, oje'ũ ġu buk ma'ğũ. Wetabēğ pima ma kuy omude'on okot awap — io'e. ⁹ — Okay itabucayũ kawēn idipat ġuwēnuwēn soat kaka dağ. Apēn ite ayacat o'tidi wa be iap ġuwēnuwēn tak ip soat kaka dağ. Soat ka watwat ġebum je'e apēn ixē o'e iap kay. Ġebum cuy epesop iboap kay — io'e Jesus.

¹⁰ Ġejuje Judas Iscariotes o'ju paĩyũ kukukayũ kay.

— Jesus cuy oğũm eywebe yaoka am — io'e cebe ip.

Ixe Judas Iscariotes 12 beayũ'in osunuy.

¹¹ Ixe ekawēn co buje, icokcok cĩcã o'e ip paĩyũ kukukayũ.

— Dinheiro juy oceğũm ewebe iũmapteim — io'e ip Judas pe.

Imēnpuye “Gasũ du Jesus ũm put owebe paĩyũ kukukayũ be?” i'e'em jewebe ma oeku. Cekay itakomaayũ be Jesus ũmap kudadam oeku.

¹² Jesus o'jekõn jewegu etaybitbinayũ eju Páscoa epeta bima. Páscoa epeta bima Judeuyũ ovelha aokaka'uk osodop ip—koapat kabia bima. Soat ip pão'a o'o'uk osodop—yamuyuhuhuptõmtēm'ũmat'a. Ixe kabia be cewegu etaybitbinayũ o'jekawēn Jesus eju.

— Poce wuyxan oceğũğē Páscoa epeta be i'o am? — io'e ip.

¹³ Gebuje Jesus xepxepayũ o'ğuju Jerusalém ka kay jewegu etaybitbinayũ.

— Epeju juy ikaboğatka be — io'e cebe ip. — Ağokatkat epetobuxik—idibi mũn'a kuğat. Cewegu juy epeju — io'e. ¹⁴ — Uk'a be iõm puje, epeõm cuy cewegu — io'e cebe ip. — “Ocekariwa e'em: ‘Apu'a be juy ocekõn Páscoa kabia oweju etaybitbinayũ eju?’ i,” i juy epe'e iğo duk'a iwat pe — io'e Jesus. ¹⁵ — Ixe jeduk'a yabimubapuk eywebe—umat'abi, yabiboğat'abi — io'e. — Kuy mesa kake iğo'abi be, abikbikap tak. Soat ixipan je'e kuy — io'e. — Iğo'abi be ovelha juy epejoyoy wuywebe i'o am Páscoa kabia be — io'e.

— Ha'a — io'e ip.

¹⁶ Gebuje cewegu etaybitbinayũ o'ju ikaboğatka be. Soat o'tobuxik ip apēn cuk cebe ip Jesus o'e iap tağ. Iğo'a be ovelha ip o'joyoy Páscoa kabia be i'o am.

17 Kabioḡ pima Jesus oajēm iḡo'a be jewēju etaybitbinayũ eju—12 beayũ eju. Oabik ip mesa akokoreren. 18 Jekõnkõn pima Jesus o'jekawẽn ceweju ip.

— Icēmãn õn e'em eywebe — io'e. — Pũḡ ey'in oũm okay itakomaayũ be waoka am—oweju jekõnkõnat ma — io'e.

19 Iḡuycũḡcũḡ o'e ip.

— Õn xe'e? — io'e'e ip pũḡpũḡpũḡ.

20 — Pũḡ eyju'in — io'e Jesus. — Oweju prato be pão'a o'yamuerep'iat ma — io'e. 21 — Soat waḡo õn. Apẽn oje'ũ iaptup taḡ oje'ũ—Deus ekawëntup taḡ — io'e. — Karem ḡu ipiat supi'ajo oũmat pit. Xipat kuka adi a'ḡu ixē bit o'jebapuk'ũma — io'e Jesus.

22 — We'ũap kay ḡebum cuy epesop — io'e Jesus cebe ip.

Jekõnkõn o'e jewēju etaybitbinayũ eju. Jekõnkõn pima Jesus pão'a o'yabu.

— Bay, ãn xipat — io'e. — Pão'a eyaũm ocewebe — io'e Jesus Deus pe.

O'yamuweka. O'yaũm cebe ip.

— Juku, epeya'o — io'e cebe ip. — Ite ojebit — Jesus o'e. — Pão'a muwekaap puxim ip obamupaya — io'e.

23 Tikõnkõnap o'jat. Uva'abidi o'tinuy tikõnkõnap pe.

— Bay, ãn xipat — io'e. — Uva'abidi etiũm ocewebe — io'e Deus pe.

Tikõnkõnap o'ḡũm cebe ip. Soat ip o'tikõn.

24 — Juku. Epetikõn. Ite odoy — io'e Jesus. — We'ũ bujē odoy jedoyekoreren “Adeayũ bewi ikērēat oju'uk,” io'e Deus puye — io'e. — Imēnpuye Deus adeayũ ḡuisun. Cũḡ ma jeedop ip

cexe—Deus xe — io'e. ²⁵ — Icēmān òn e'em ey-webe. Waram ġu otikōn uva'abidi soat ipi watwat Deus a'ò kay kūyjobit'ūm pima. Soat ipi watwat ya'ò kay kūyjobin pima bit, tiisuati otikōn uva'abidi — io'e Jesus. Imēn Jesus o'e cebe ip: — We'ūap kay ġebum cuy epesop — i.

²⁶ Gebuje soat ip o'jebibododon Deus kay. Umat'a bewi ip o'kop. O'ju ip co'a bicūġpe—Oliveira dip'a bicūġpe.

²⁷ Oajēm ip Oliveira dip'a bicūġpe. Jesus waram o'jekawēn ceweju ip.

Soat eyju operem — io'e. — Epeyenapōn — io'e. — Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn:

Ovelhayū kukukat oyaoka, i. Soat ip jepōġpōġ iōhōyū, i.

Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn — io'e Jesus.

²⁸ — Imēnpit we'ūap tomukadi Deus waram ġuto omutait. Ōn ovelha kukukat puxim. Okay itabucayū ovelhayū buxim. Oju eywap Galiléia eipi be — io'e.

²⁹ — Soat ip jepere obureyū. Ōn pit jepere ġu — io'e Pedro.

³⁰ — Tapu, icēmān òn e'em ewebe — io'e Jesus Pedro be. — Ijop exima ma: “Obure ġu teku,” i napa ma ece'e ebapūġ em — io'e. — Xepxep em sapokay ede awap: “Obure ġu teku,” i napa ma ece'e — io'e Jesus.

³¹ — Oce ġu ma buk “Obure ġu teku,” i, eweju waakaap puxim — io'e Pedro. Ya'òpuruġ o'jede. Soat cewejuayū imēn o'e'e.

³² Gebuje o'ju ip kadaihiaptip kay. Kadaihiaptip putet Getsēmani i osunuy.

— Jocebuku epabikbik — io'e Jesus. — Deus eju buk òn jekawèn — io'e jeweju etaybitbinayũ be.

³³ Ibocewi Jesus o'ju kawèn ãm Deus eju. Pedro o'tujowat jeweju, Tiago dak, João dak. Iguycũg cĩcã o'e. Yağuy'ũm o'e ipiatpi'ajoap kay.

³⁴ — Je'ũmayũ jo'i òn oğuycũğap pibun — io'e. — Ağ cuy epesop ijoce — io'e.

³⁵ Bosusu Jesus o'ju. Iboce o'jepo ipi ju jeğuycũğap pibun.

Gebuje o'jekawèn Deus eju.

— Bay — io'e. — Odaxijom ece we'ũap puxim, ãn odaxijo pin pima — io'e Deus pe. — Ipiat esupi'ajoat ġu owebe — io'e. ³⁶ — Bay — io'e. — Webay ãn. Soat iba'ore ġu owebe. Omuwedem ece ip owebe ipiat'ajoap puxim. Wa'õbi bit we'ũ pin ġu. Ën ebikuy bima bit, oje'ũ — io'e Deus pe.

³⁷ Gebuje ebapũğayũ kay o'jepit—Pedro kay, Tiago kay dak, João kay dak. Ixet ma ip o'tobuxik.

— Simão Pedro — io'e. — Exet ma du? — io'e. — Pũğ hora dak tu ağ pa'ore owebe? ³⁸ Ağ cuy epesop! — io'e cebe ip ebapũğayũ be. — Xen ġu juy epesop. Deus eju juy epeyekawèn eye-webe ikërëat muğëap puxim—eywee Satanás a'õ kay kũyjobicap puxim — io'e. — Eybu'u jĩjã ikërëat muğë ãm. Imēnpit ikërëat epeğugë eya'õbaca'ũm puye. Imēneju Deus eju juy epeyekawèn ixē a'õbacaan kuğ eyeku am — io'e cebe ip.

³⁹ Gebuje bosusu o'ju waram. Kuyat ekawèn puxim waram o'jekawèn Deus eju. ⁴⁰ Jesus waram o'jepit ebapũğayũ kay. Ixet ip o'tobuxik ma'ğuto. Itaxeebaca o'e ip xet pibun.

— Apẽn tak Jesus pe acejede? Wuyxexet teku wuydobuxik — io'e ip jewewebe.

⁴¹ Jesus waram o'jepit bosusu. Waram o'jekawēn Deus eju. Waram ġuto o'jepit ebapūġayū kay.

— Eyxet mabuk tu? — io'e cebe ip. — Jebodoy-doy mabuk tu eyju? — io'e. — Kuy o'e xexecap! Soat waġo ōn. We'ūap kabia kay ōn ajēm — io'e. — Ġasū oūm ip ikērēat mujurūġrūġ'ukayū be waoka am. ⁴² Epe'āy! — io'e cebe ip. — Ak'i juy epe'e! Oūmat omuyku! Ga'a atopabijuk ip — io'e.

⁴³⁻⁴⁴ Judas oajēm Jesus kay. Yajēm puje, Jesus kawēnwēn mabuk osunuy jewēju etaybitbinayū eju. Ixe Judas 12 beayū'in osunuy. Jesus eju jekuku'uk osunuy.

— Wuyajēm puje juy owebe yaġobukōn'ibit cuy epejat — i juk o'e ixē Judas jewējuayū be—Jesus aoka ojuyayū be. — Cem ma juy epetujowat — i juk o'e cebe ip.

Ixe Judas oajēm Jesus kay. Ceweju adeayū oajēm paja kukuġ, jeba'ip kukuġ tak. Paīyū kukukayū ixeyū o'ġuju Jesus daomūn ām, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, Judeuyū kukukayū dak.

⁴⁵ Yajēm'isum ma Judas o'ju Jesus kay.

— Ocemutaybitbin'ukat! — io'e Jesus pe.

⁴⁶ Judas eju oajēmiayu Jesus o'jat. Cem ma o'taomūn ip. ⁴⁷ Imēnpuye Jesus ejuat jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Paīyū kukukayū ebekit ġuybuikibi o'suġuybuikibika. O'suġuybu'uk pajam.

⁴⁸ Ġebuje Jesus o'jekawēn oajēmiayu eju.

— Eyju dak epesot odaomūn ām paja kukuġ, eyba'ip kukuġ tak ibabikurukat taomūnap puxim — io'e cebe ip. — Ibukurukat ġu ōn pit! — io'e.

⁴⁹ — Ade kabia adi oġuy eyxe. Imukūyjojom'uk cuk adi oġuy Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboġat'a be

— io'e. — Iḡo'a be ḡu bit eyju odaomūn. Kuy bima o'tupmubararak ip Deus ekawēntup apēn ip odaomūn iaptup — io'e. — “Ibabikurukat taomūnap puxim ixē taomūn ip,” i'e'em iḡodup — io'e. — Imēn ma odaomūn ip ḡasū dak — io'e Jesus.

⁵⁰ Gebuje soat ip Jesus o'jepere ceweju etaybitbinayū. Soat ip o'watwat.

⁵¹ Jesus daomūnmūn ip pima aḡokatkat o'ju Jesus nomuju—yaypan'isuat. Jeekabek kuḡ acā oeku. Iekabek o'jat ip Jesus daomūnayū. Yaypan'isuat taomūn ojuy ip. ⁵² Imēnpit jeekabek o'suiwat jedaomūnap puxim. Toti'ūm ma o'jenapōn jeparara pibun.

⁵³⁻⁵⁴ Gebuje taomūn'ibiyū Jesus o'tujowat paīyū kukukat kay.

Wūy ma Pedro o'ju Jesus nomuju jeparara pibun. O'ju paīyū kukukat tuk'a kay. Imēnpit tuk'a naxīnōm pe osunuy. Xik'i osunuy sorarayū parakpe. Jewewewem o'e daxa etako be.

Gebuje paīyū kukukayū o'je'awero ip Judeuyū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ixeyū ma ibimāmāyū coco'ukayū osodop ip. O'je'awero ip ibimāmāyū ekawēn cocoap'a be. O'je'awero ip Jesus xipat ḡu iap mubapukap ojuy yaoka am. ⁵⁵ Ibimāmāyū ekawēn coco'ukayū warara'acayū kudadam o'e ip Jesus muymuy am. Ibikuy o'e ip xepxepayū be pūḡ taḡ ma Jesus muy am. Jesus aoka ojuy ip.

⁵⁶ Adeayū napa ma ip Jesus o'yawēḡmukērērērēn. Imēnpit pūḡ taḡ ḡu o'yawēḡmukērērērēn ip—wara'at taḡtaḡtaḡ ma. Jesus muymuy jījā o'e ip. ⁵⁷ Warara'acayū imēn napa ma Jesus o'yawēḡmukērērērēn soat etabutpe.

58 — “Ijop'a Deus eju kawēnwēnap'a oyamu'ũm—ijodiat emuamuy'a oyamu'ũm,” i kuy juk o'e ite ma — i napa ma o'e ip. — “Xepxep xet kap puje wara'at'a oyamuy,” i kuy juk o'e ite — io'e ip napa ma. — “Ijodiat emuamuy'am ġu je'e,” i juk o'e — i napa ma o'e ip. — Imēn ixē ekawēn oceya'ĩjojo — io'e ip napa ma.

59 Imēnpit pũġ taġ ġu ip o'yawēġmukērērēn—wara'at taġtaġtaġ ma.

60 Ixeyũ ekawēn co buje paĩyũ kukukat o'āy soat wap jekawēn ām Jesus eju.

— Apēnpuye ecede ġu awēġmukērērēnayũ kay? — io'e. — Icēm tu ip e'em? — io'e Jesus pe.

61 Imēnpit Jesus mũġ ma osunuy. O'jede ġu.

— Ĕn tu Deus emunaē? — io'e. — Soat wuyju e'em: “Ĕn xipat cĩcã,” i Deus pe. Ixe ipot tu ĕn? — io'e Jesus pe.

62 — Hm hm — io'e Jesus. — Ixe ipot ma ðn — io'e. — Soat waġo ðn — io'e. — Ojojom epe'e. Xik'i oġuy Deus xe ibaat kadi. Ixe Deus soat podi ma ya'õbacaat. Cexe ðn pima ojojom epe'e. Soat kukukan oce ixē eju. Guyjom ijodi waram ojut. Kabikerereat taġwi okop — io'e Jesus.

63-64 Iboap co buje paĩyũ kukukat jesay o'ġuwek jetakoma pibun.

— Tũybe Deus jo'i ðn iān teku e'em — io'e. — Kuy epeya'ĩjojo ixē ekawēn — io'e. — Warara'acayũ ġu ajokudada ixē awēġmukērērēn ām. Deus muymuy teku — io'e. — Apēntak ace'e cebe? — io'e cebe ip.

— Ga'a ayaokaat — io'e ip. — Ikērēat kuġ teku Deus xe — i napa ma o'e ip ibimāmāyũ ekawēn coco'ukayũ.

⁶⁵ Jesus o'ğuxiuxi ip pũğpũğ ixeyũ'in jetakoma pibun ma. Jesus o'topamuekabek ip pağõm. O'yaokaka ip.

— Abu aokakam i ece! — io'e ip iwaywayway am.

Jesus pu buje sorarayũ dak jebum o'yaokaka. Soat tağ ma o'yaokaka ip.

⁶⁶ Pedro mabuk uk'a daxirõğ pe bima, paĩyũ kukukat puywatwat'ukat o'ju Pedro kay. Ayacat o'ju cekay. ⁶⁷ Ixe ayacat Pedro o'jojojo jewewem daxa etako be. O'jeak cĩcã cekay.

— Ën tak mo Jesus eju ejeku—Nazaré ka bewiat eju — io'e Pedro be ayacat.

⁶⁸ — Õn ğu! Apên ãn e'em? Ixe bure ğu õn! — i napa ma o'e Pedro.

Ibocewi Pedro o'ju uk'a ekorara exĩntabi be. Sapokay o'jede ğebu je bit. ⁶⁹ Ixe ibuywatwat'ukat waram Pedro o'jojojo iboce.

— Jesus bure tedaku! — io'e iboceayũ be.

⁷⁰ Imēnpit Pedro napa ma o'e ğuto:

— Ite bure ğu õn — i.

Ibũnbũn pima iboceayũ o'jekawēn Pedro eju.

— Ocetaybit ãn. Ejojo oceju ceweju. “Ite bure ğu õn,” i'ũmğu juy ece! — io'e. — Ën tak Galiléia eipi bewiat! — io'e.

⁷¹ — Dapxi ãn! — i napa ma o'e Pedro. — Ixe bure ğu õn! Ceweju õn pit oceku ğu — i napa ma o'e. — Õn icēmãn e'em'ũm pima, Deus cuy ipiat supi'ajoat owebe — Pedro o'e.

⁷² Sapokay waram o'jede ğebu je bit. Pedro Jesus a'õ kay o'jeğebu.

— Ijop exima ma: “Ite bure ğu õn,” i napa ma ece'e ebapũğ em — i juk o'e Jesus cebe. — Xepxep

em sapokay ede awap: “Ite bure ġu òn,” i napa ma ece'e — i juk o'e Jesus cebe.

Iboap kay o'jeġebu Pedro. O'jewemuġuycũġ cĩcã. O 'tõn.

15

¹ Kabia isum paĩyũ kukukayũ o'je'awero ip, Judeuyũ kukukayũ dak, Moisés ekawẽn imutaybitbin'ukayũ dak, ibimãmãayũ ekawẽn coco'ukayũ dak. O'je'awero ip jewawẽ ãm apẽn Jesus aceyaoka iam. Jesus o'subamukirikat ip.

O'tujowat ip Pilatos kay—Judéia eipi kukat kay. Pilatos o'jekawẽn Jesus eju.

² — Ën tu Judeuyũ kukukat? — io'e Pilatos Jesus pe.

— Ën imẽn e'em owebe — io'e Jesus.

³ Jesus o'jomuymuy jĩã ip Pilatos pe paĩyũ kukukayũ.

⁴ — A'õpicũġ cuy ece! Emuymuy jĩã ip — io'e Pilatos Jesus pe. — Apẽnpuye ãn jedem ġu? — io'e Jesus pe.

⁵ Imẽnpit Jesus mũġ ma osunuy. Imẽnpuye Pilatos yaġuyabi'ũm o'e.

— Apẽnpuye mũġ ma tekun e'em? — io'e jewebe ma.

⁶⁻⁷ Aġokatkat daomũnmũnap'a be osunuy—iecuġap ebekitkit eju jenopaġoġo'ibiyũ xe. Ibutet Barrabás i osunuy. Soat ip cuk wara'acat o'yaoka daomũnmũnap'a beayũ iecuġap ebekitkit eju jenopaġoġom pima. Páscoa epeta bima iecuġap pũġ ma taomũnmũnat mujẽmjẽm'uk osunuy daomũnmũnap'a bewi. Adeayũ emuojuyjuy mujẽmjẽm'uk osunuy.

8-11 Gebuje adeayũ o'je'awero Pilatos xe—iecuḡap xe.

— Ijop epeta bima taomũnmũnat mujẽmjẽm'uk eḡuy — io'e ip. — Pũḡ cuy eḡujẽm ḡasũ dak ocewebe, — io'e ip Pilatos pe.

Paĩyũ kukukayũ itabutkarey o'e ip Jesus kay adeayũ cekay jĩã buye. Imẽnpuye o'tujowat ip Pilatos pe. Pilatos itaybit osunuy paĩyũ kukukayũ itabutkarey Jesus kay iam. Paĩyũ kukukayũ kuy o'e adeayũ be: — Barrabás cuy epejoojuy Pilatos pe imujẽmãn daomũnmũnap'a bewi — i.

— Judeuyũ kukukat mujẽmãn pin tu eyju owebe? — io'e Pilatos Judeuyũ be.

— Ap! — io'e ip paĩyũ kukukayũ.

12 — Apẽntak oce ite aḡokatkat pe—Judeuyũ kukukat i eyju e'emat pe? — io'e maḡuto Pilatos adeayũ be.

13 — Esubamupayaat korosa be imuy'ũ ãm — io'e ip.

14 — Apẽnpuye osubamupayaat? Ikẽrẽat o'jukuk ḡu teku—pũḡ em tak ka'ũma! — io'e Pilatos.

Imẽnpit biḡ ma ya'õberen o'jewãwã ip:

— Esubamupayaat korosa be imuy'ũ ãm — i.

15 Imẽnpuye Pilatos Barrabás o'ḡujẽmat daomũnmũnap'a bewi. O'ḡujẽmat adeayũ mucokcopak ojuy. Jesus o'tujowacat sorarayũ be.

— Jesus cuy epeḡupok ixee muḡẽḡẽbum — io'e sorarayũ be. — Epeubamupaya korosa be imuy'ũ ãm — io'e cebe ip.

Imẽn Pilatos o'e adeayũ mucokcopak ojuy.

¹⁶ Gebuje sorarayũ Jesus o'tujowat iecuḡap tuk'a kay. Tuk'a eaki be o'tujowat. Warara'acayũ o'takoy ip sorarayũ—jewejuacat'in ma.

— Ga'a ite ma ajowaywayway — io'e ip jebureyũ be.

¹⁷ Iwaywayway am iekabek ip o'ḡuõm cebe—ipakpukḡũḡũnat. Widaohobune o'subunemuwakẽn ip yakoreren am. O'jomõḡ ip yakoreren.

¹⁸ — Ĕn ma Judeuyũ kukukat! — io'e ip iwaywayway am. — Warara'acat podi ma ĕn a'õbuyxi — io'e ip iwaywayway am.

¹⁹ O'yamupãupã ip im. O'ḡuxiuxi ip. O'jẽḡ'aecõḡcõḡ ip cewap iwaywayway am: — Soat podi ma ĕn a'õbuyxi — i'e'em cebe.

²⁰ Iwaywaywayap epere buje iekabek o'ju'uk ipakpukḡũḡũnat. Cesay ip waram o'ḡuõm cebe. O'tujujẽm ip uk'a eaki bewi ibamupaya am korosa be imuy'ũ ãm.

²¹ Tujujẽm pima oajẽm ip aḡokatkat kay. Aḡokatkat ajẽmjẽm o'e koḡũnpi bewi. Ibutet Simão i osunuy. Cirene ka bewiat osunuy. Alexandre ebay osunuy, Rufo ebay dak.

— Korosa juy ejukuk Jesus pe ikukap puxim — io'e sorarayũ ixẽ Simão be.

²² Jesus o'tujowat ip co'a kay. Gólgota i co'a butet osunuy. (Gólgota ce'uat aririt'a iape wuya'õm). Oajẽm ip. ²³ Iboceat mirradup o'tupmuwekoy uva'abidi be wuypipimu'ũmaptim.

— Juku! Etikõn — io'e ip Jesus pe.

— Ap! — io'e bit.

O'tikõn ḡu.

24 Gebuje sorarayũ Jesus o'subamupaya ip korosa be. Tapoa o'jomõg ip Jesus bu be, sui be dak. Korosa o'jomõg ip ipikũykũy be. Imẽn ma o'subamupaya ip. Karatũg'a buximat'a ip o'yamuju ipi ju—yabalarukat'a. O'yamuju ip Jesus esay bu am. Imẽn Jesus esay o'gu'ẽ'ẽ'ẽ ip jewewedağ. 25 Kaxi jeum pima Jesus o'subamupaya ip korosa be—9 hora bima.

26 — “Apẽnpuye dak o'subamupaya ip imuy'ũ ãm?” i je'e ip kapkapayũ — io'e Pilatos jewebe ma.

Imẽnpuye o'tupmubararakat apẽnpuye o'subamupaya ip iaptup. “Judeuyũ kukukat teku” iaptup o'tupmubararakat Pilatos. O'tupmõg ip korosa be Jesus abi ase. 27 Jesus pa mupayapayam pima xepxep ibukurukayũ dak o'subamupaya ip wara'at korosa be. Pũg ma Jesus pa'at kadi osunuy. Wara'at iba'ũgat kadi osunuy. 28 Deus ekawẽn tup o'tupmubararak ip kuyje. Imẽn e'em ibodup:

Ikẽrẽat mujurũgrũg'ukat kukap puxim ixek dak o'jukuk ip, i.

Jesus pa o'subamupaya ip ijoptup ekawẽn tağ.

29 Gebuje korosa etako dağ kapkapayũ Jesus muymuy o'e. Jesus o'jowaywayway jĩã ip.

— “Deus eju kawẽnwẽnap'a oyamu'ũm—yaboğat'a,” i juk ece — io'e ip cebe. — “Xepxep xet kap puje, wara'at'a oyamuy,” i juk ece — io'e ip Jesus pe iwaywayway am. 30 — Ecedaxijo juy! Etaybitbit pima juy korosa ejuwi ekop e'ũap puxim — io'e ip cebe iwaywayway am.

³¹ Imēnpuxim paīyū kukukayū dak Jesus o'jowaywayway jeweweju ma ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Teku warara'acayū daxijojo'uk osunuy. Imēnpit jewedaxijo ba'ore je'ūap puxim — io'e ip jewewebe. ³² — Teku juk o'e: “Deus emunaē òn,” i, “Judeuyū kukukat òn,” i dak — i napa ma o'e ip. — Teku Deus emunaē bima, juy je'kop korosa ejuwi je'ūap puxim — io'e ip. — Ikop puje, bit kuka wuyetabut ace'e cekay — io'e ip jewewebe.

Cewēju ibamupaya'ibiyū dak Jesus o'jomuymuy jījā ibukurukayū.

³³ Kaxi wuyase bima kabiok o'e soat tağ Judéia eipi dağ. Ibum ma kabiok oeku. Ebpūğ hora bun kabiok oeku.

³⁴ Katpuje Jesus o'jewāwā ya'ōberen.

— Eloí, eloí, lemá sabactani? — io'e ja'òm.

(Ijop ekawēn, Deus, Deus, apēnpuye ēn opere iape wuya'òm).

³⁵ Iboap o'ya'ījojo ip iboceayū.

— Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop! Elias nomuwāwām teku! — io'e ip, xipan ġu ip o'jekūyjo buye.

³⁶ Iboceat o'jedau idibi bubuap munopapūn ām uva'abidim—tideiboğ'ūmati. Ixe dak idibi bubuap o'jomōğ ip'abi be.

Gebuje o'yopmuyu Jesus pe timutitit am.

— Mēnpuk! — io'e. — Omuy paxi Elias imukop am korosa ejuwi — io'e.

³⁷ Jesus o'jewāwā ya'ōberen. Poğ. Oe'ū. ³⁸ Pağo Deus eju kawēnwēnap'a be osunuy—yaboğat'a be—uk'a exīntabi nomudip epa'go. Jekpiwan ma ixe pağo o'jewek Jesus e'ū buje. O'jewek kabi kadi

wi ipi kay. ³⁹ 100 be sorarayũ kukat cūḡ'i osunuy Jesus wap. Apēn Jesus oe'ũiap o'jojojo.

— Icemān ite'ũm Deus ipot osunuy — io'e.

⁴⁰ Jesus korosa eju bima, aoyũ dak iboce ijojom osodop. Wũy wi ip ijojom osodop—Jesus cocom. Ixeyũ aoyũ parakpe ebapũḡ aoyũ osodop ip. Ibũrũ ma ip osodop: Maria Madalena, Salomé, wara'at Maria dak. Wara'at Maria José xi osunuy—Tiago xi dak—yaypan'isuat xi. ⁴¹ Ixeyũ aoyũ Jesus eju oekuku Galiléia eipi daḡ pima. Ibuywatwan oekuku ip. Ade warara'acayũ aoyũ dak osodop ip korosa xe. Jerusalém ka be oajēm ip ceweju kuy bima. Soat ip Jesus kay jeakaḡ osodop.

⁴² Katpuje jĩjã o'e. Kuyaje Sábado je'e—Judeuyũ xe jebodoydoyap kabia. Kabiogkabiog'i bima jexat tata'uk ip osodop Judeuyũ Sábado bima jekapikap puxim. ⁴³ Kabiogkabiog'i bima José o'ju Pilatos kay. Ixe José Arimatéia ka bewiat osunuy. Ixe ibimãmãayũ ekawēn coco'ukat osunuy. Ya'õbuyxi jĩjã dak osunuy soat xe. Deus pe soat kukukan iap wiwim osunuy. Iparara'ũm o'ju Pilatos kay. Oajēm.

— Jesus'ũm jebit mukop pin oce — io'e Pilatos pe.

⁴⁴ — Kuy du ix'e'ũm oe'ũ? — io'e Pilatos. Imēnpuye 100 be sorarayũ kukat o'tomuwã.

— Kuy ma du oe'ũ Jesus? — io'e sorarayũ kukukat pe.

⁴⁵ — Hm hm. Kuy ma — io'e sorarayũ kukukat.

— Ha'a — io'e José be. — Ijebit cuy eḡukop — io'e.

⁴⁶ Gebuje José Jesus'ũm jebit o'gukop korosa ejuwi. Kuy juk paço o'jat—xipacat—irucat. Ijebit o'gukabekbek ixem paçõm. O'jomõğ witabikũy be.

Wita'a yabo'gat'a o'yamuypen witabikũy nomudip'am. ⁴⁷ Xepxep Mariayũ osodop iboce. Maria Madalena iboce osunuy. Wara'at Maria José xi osunuy—yaypan'isusu xi. Poce Jesus'ũm jebit o'jomõğ ip iap o'jojojo ip.

16

¹ Sábado jebodoydoyap kabia Judeuyũ xe. Kaxi at puje, waram ip jekapikpiğ ma'ğuto.

Kaxi at puje ebaپũğ aoyũ tide'oati o'tibu. O'tibu ip Jesus'ũm jebit mude'on am. Ebaپũğ aoyũ o'ju: Maria Madalena, Salomé dak, wara'at Maria dak—Tiago xi. Ixeyũ ebaپũğayũ o'ju.

² Domingo bima o'ju ip witabikũy kay—kabia'isum ma—kaxi jẽm'isum ma.

³ — Abu wita'a uğ ocewebe—witabikũy nomudip'a? — io'e ip jewewebe.

⁴ Imẽn o'jekawẽn ip ikũynomudip'a yaboğ cĩcã buye. O'jeak ip witabikũy kay. Kuy wita'a yawede o'yadobuxik ip. ⁵ Oõm ip witabikũy be. Deus xewiat o'jojojo ip—yaypan isuat. Xik'i osunuy iba'at kadi. Cesay irut cĩcã osunuy.

Gebuje o'jewetakaka ip aoyũ.

⁶ — Epeyekuy ğu! — io'e cebe ip. — Wetaybit Jesus kudadam eyju iam. Nazaré ka bewiat kudadam eyju—korosa be ibamupaya'ibit kudadam — io'e. — Ijoce ğu opop. Kuy o'jetait waram — io'e. — Ak epe'e topap kay. Topap acã — io'e. ⁷ — Epeju juy ğasũ bit — io'e aoyũ be. — Ceweju etaybitbin oekuku'iyũ juy epeğukũyjo — io'e. — Pedro dak

cuy epeḡukũyo. “Kuy o'jetait waram,” i juy epe'e cebe ip. “Cum eywap Galiléia eipi kay,” i juy epe'e cebe ip — io'e. — “Iboce ma epetobuxik apēn ixē kuy o'e eywebe iap taḡ,” i juy epe'e cebe ip — io'e. — “Waram o'jetait'iat cuy epetobuxik,” i juy epe'e cebe ip — io'e—yaypan'isuat o'e.

⁸ Gebuje o'jēm ip. Owatwat ip witabikũy bewi jeparara pibun. Ikarabakbak o'e ip jeparara pibun. Kabi bewiat ekawēn o'ḡuwēn ḡu ip warara'acayũ be iparara jĩjã ip puye.

⁹ Jesus waram o'jetait kabi'isum. Waram o'jetait Domingo bima. Koam o'jebapuk Maria Madalena kay—kuy bima cebewi 7 be ibiōḡbuk kērēayũ o'ḡujēmiat kay. ¹⁰⁻¹¹ Jesus eju oekukuiayũ wawa o'e iḡuykitkit ip Jesus kay buye. Wawa ip pima Maria Madalena o'ju ixeyũ mukũyjom.

— Wuyekariwa waram o'jetait! — io'e cebe ip.
— O'jebapuk okay. Ojojojo — io'e Maria.

Imēnpit itabut'ũm o'e ip Maria ekawēn kay.

— Dapxi ēn — io'e ip Maria be.

¹² Guyjom Jesus o'jebapuk xepxepayũ kay. Iwarun ma o'jebapuk cekay ip. O'jebapuk cekay ip cucum pima kogũnpi be. ¹³ Imēnpuye ixeyũ o'jepit warara'acayũ kay—jebureyũ kay.

— Wuyekariwa itabēḡ ma'ḡuto! Ocejojojo! — io'e ip cebe ip.

— Dapxi eyju — io'e ip xepxepayũ be.

Itabut'ũm o'e ip ixeyũ ekawēn kay.

¹⁴ Guyjom o'jebapuk 11 beayũ kay. Jekōnkōn ip pima, o'jebapuk cekay ip. O'ḡukorēm ip itabut'ũm puye waram o'jetait iap ekawēn kay.

— Apēnpuye eyetabut ḡu okay? — io'e. — Oweju oekukuiayũ kuy o'e eywebe: “Wuyekariwa

waram o'jetait,” i — io'e. — Eyetabut ġu ixeyũ ekawẽn kay. Eybu'u jĩã eyetabut am waram oc-etait iap ekawẽn kay — io'e.

Imẽn ip o'ġukorẽm.

¹⁵ — Epeju juy soat kaka daġ — io'e Jesus. — Soat ka daġayũ be juy kawẽn idipat epeġuwẽn — io'e. ¹⁶ — Okay itabut pima, jemubatisasanan pima dak, Deus taxijo — io'e. — “Eykerẽ oxẽ,” i je'e Deus okay itabut'ũmayũ be bit. “Soat em ipiat epesupi'ajo,” i dak je'e — io'e. ¹⁷ — Deus ja'õbacaap je'ġũm okay itabucayũ be ka'ũma ma ajojoiap mubapuk am soat etabutpe — io'e. — Iboap a'õbacaam ibiõġbuk kẽrẽayũ ġujẽmjẽm ip ikuġayũ bewi — io'e. — Warara'acat a'õm jekawẽn ip iisuan — io'e. ¹⁸ — Itaybit'ũma puybu tũypiatpu mucay buje, je'ũ ġu ip — io'e. — Itaybit'ũma tipiati kõn puje, je'ũ ġu ip — io'e. — Iwãtaxipiayũ jeje jebu mõġ puje, je'ada ip — io'e Jesus.

¹⁹ Kariwa Jesus imẽn o'jekawẽn jeweju etaybit-binayũ eju.

Cekawẽn epere buje, Deus Jesus o'ġuyu kabi kay. Oabik Deus xe ixẽ eju soat kukukan.

²⁰ Ibocewi ceweju etaybitbinayũ o'jẽm. Soat ka daġ o'ju ip. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn oekuku ip. Wuyekariwa Jesus ixeyũ buywatwan osunuy. Soat etabutpe ka'ũma buk ajojoiap mubapukpuġ oekuku ip ixẽ a'õbi. Imẽneju adeayũ itabut o'e ip ixeyũ ekawẽn kay.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae